

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

Санхүүгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31
(Хараат бус аудиторын дүгнэлтийн хамт)

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

АГУУЛГА

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	2
ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ	3
ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	4 – 5
ТОВЧИЛСОН ҮГС	6
АШИГ, АЛДАГДАЛ БА БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН	7
САНХҮҮ БАЙДЛЫН ТАЙЛАН	8
ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН	9
МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН	10
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД	11 – 48
ХАВСРАЛТ 1 АШИГ, АЛДАГДАЛ БА БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ МАЯГТЫН ДАГУУХ ТОЛИЛУУЛГА	49
ХАВСРАЛТ 2 САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ МАЯГТЫН ДАГУУХ ТОЛИЛУУЛГА	50
ХАВСРАЛТ 3 ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ МАЯГТЫН ДАГУУХ ТОЛИЛУУЛГА	51

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Албан хаяг:

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө,
Паркплэйс оффис, 3 давхар

Утас: +976 7575 - 2000

Вэб хаяг: www.mandal.mn

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүд:

Өлзийбаяр овогтой Ганзориг (Дарга)
Жэймс Бернард Двайэр
Шаравпэлжээ овогтой Гантуяа
Очирпүрэв овогтой Ганжолоо
Лувсанжамба овогтой Ганзоригт
Жамсрандорж овогтой Дэлгэрсайхан
Гарамдорж овогтой Гантулга
Гансүх овогтой Дашдэндэв
Балдан овогтой Энхтүвшин (Нарийн бичгийн дарга)

Гүйцэтгэх захирал:

Жадамбаасүрэн овогтой Батчимэг

Санхүү хариуцсан захирал:

Адъяажав овогтой Долгорсүрэн

Хараат бус аудиторууд:

Нексия Глобал Монголиа Аудит ХХК
Мэргэшсэн нягтлан бодогчид

МАНДАЛ
ДААТГАЛ

2024 оны 02 сарын 23 өдөр

Дугаар 241332

Улаанбаатар хот

ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ

“Мандал Даатгал” ХК (цаашид “Компани” гэх)-ийн ТУЗ-ийн дарга Өлзийбаярын Ганзориг, Гүйцэтгэх захирал Жадамбаасүрэнгийн Батчимэг болон Санхүү хариуцсан захирал Адъяажавын Долгорсүрэн бид энэхүү Компанийн санхүүгийн тайлангууд нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Компанийн санхүүгийн байдал хийгээд тухайн өдрөөр дуусгавар болсон жилийн үйл ажиллагааны үр дүн, мөнгөн гүйлгээг Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөл (“НББОУСЗ”)-өөс гаргасан Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартууд (“СТОУС”)-ын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн гэдгийг үүгээр мэдэгдэж байна.

ӨЛЗИЙБАЯРЫН
ГАНЗОРИГ

ТУЗ-ийн дарга

ЖАДАМБААСҮРЭНГИЙН
БАТЧИМЭГ

Гүйцэтгэх захирал

АДЪЯАЖАВЫН
ДОЛГОРСҮРЭН

Санхүү хариуцсан
захирал

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдэд

Аудиторын дүгнэлт

Бид Мандал Даатгал ХК (цаашид “Компани” гэх)–ийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31–ний өдрөөрх Компанийн санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон үеийн жилийн дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо болон бусад тайлбар тодруулгуудаас бүрдсэн санхүүгийн тайлангуудад аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Бидний дүгнэлтээр дээр нэрлэсэн санхүүгийн тайлангууд нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31–ний өдрийн байдлаарх Компанийн санхүүгийн байдал хийгээд тухайн өдрөөр дуусгавар болсон санхүүгийн жилийн үйл ажиллагааны үр дүн, мөнгөн гүйлгээг Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөл (“НББОУСЗ”)–өөс гаргасан Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартууд (“СТОУС”)–ын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид энэхүү аудитын ажлыг Аудитын олон улсын стандарт (“АОУС”)–уудын дагуу хийж гүйцэтгэв. Уг стандартуудын дагуу хүлээсэн үүрэг хариуцлагуудыг энэхүү тайлангийн “Санхүүгийн тайлангийн аудитад хүлээх аудиторын үүрэг хариуцлага” хэсэгт харуулав. Бид Нягтлан бодогчдын ёс зүйн олон улсын стандартын зөвлөлөөс баталсан “Мэргэшсэн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм”–ийн дагуу Компаниас хараат бус бөгөөд уг дүрэмд заасны дагуу өөрсдийн бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь бидний гаргасан дүгнэлтэд хангалттай, зохистой үндэслэл болж чадна гэдэгт бид итгэлтэй байна.

Санхүүгийн тайлантай холбоотойгоор удирдлагын хүлээх хариуцлага

Санхүүгийн тайлангуудыг СТОУС–ын дагуу бэлтгэх, үнэн зөв толилуулах ба залилан, алдааны улмаас үүсч болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх боломжийг бий болгоход шаардлагатай гэж удирдлагын тодорхойлсон дотоод хяналтуудад удирдлага хариуцлага хүлээнэ.

Компанийн удирдлага нь санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхдээ Компанийн үйл ажиллагааг зогсоох эсвэл татан буулгахаар төлөвлөсөн эсвэл эдгээрээс өөр бодит сонголт байхгүйгээс бусад тохиолдолд санхүүгийн тайлангуудыг гаргахдаа удирдлага нь тасралтгүй байх зарчмын дагуу Компанийн үйл ажиллагааг тасралтгүй явуулах чадварыг үнэлэх, боломжтой бол тасралтгүй байх зарчимтай холбоотой асуудлуудыг тодруулах, нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг хэрэглэх үүрэгтэй.

Компанийн удирдлага нь Компанийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайлантай холбоотойгоор аудиторын хүлээх үүрэг

Залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу тайлагналуудаас санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаа олж авах, дүгнэлт бүхий аудиторын тайлан гаргах нь бидний зорилго юм.

Зохистой баталгаажуулалт гэдэг нь өндөр түвшний баталгаажуулалт боловч “АОУС”–ын дагуу хийгдсэн аудит нь оршин байгаа материаллаг буруу тайлагналуудыг байнга илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм. Буруу тайлагналууд нь залилан эсвэл алдаанаас үүсч болох ба хэрэв тэдгээр нь дангаараа эсвэл нийтдээ санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргасан хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх магадлалтай бол материаллагт тооцогдоно.

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

Санхүүгийн тайлантай холбоотойгоор аудиторын хүлээх үүрэг (үргэлжлэл)

АОУС-ын дагуу хийх аудитын үед бид мэргэжлийн үнэлэмж, мэргэжлийн үл итгэх зарчмыг баримтлан ажилладаг. Бид мөн:

- Залилан эсвэл алдааны улмаас үүсч болох санхүүгийн тайлангийн материаллаг буруу тайлагналуудын эрсдэлүүдийг таних, үнэлэх, тэдгээр эрсдэлд тохирох аудитын горимуудыг боловсруулах, гүйцэтгэх, өөрсдийн дүгнэлтэнд үндэслэл болохуйц хангалттай, зохистой аудитын нотолгоог олж авах. Залилан нь хуйвалдах, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу мэдэгдэл хийх, дотоод хяналтыг зөрчих зэрэг үйлдлүүдтэй холбоотой байж болох тул залилангаас үүдэн гарсан материаллаг буруу тайлагналыг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдаанаас үүдэн гарсан буруу тайлагналыг ирүүлэхгүй байх эрсдэлээс өндөр байдаг.
- Компанийн дотоод хяналтын үр нөлөөтэй байдалд дүгнэлт өгөх зорилгоор биш тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горим боловсруулахын тулд аудитад хамааралтай дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авах.
- Хэрэглэсэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд нь зохистой эсэх, удирдлагын зүгээс нягтлан бодох бүртгэлийн ойролцоолсон тооцооллууд, тэдгээрт холбогдох тодруулгууд нь үндэслэлттэй эсэхийг үнэлэх.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, олж авсан аудитын нотолгоонд үндэслэн Компанийн үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулах чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэж болох үйл явдал эсвэл нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал байгаа эсэхийг дүгнэх. Хэрэв материаллаг тодорхой бус байдал байна гэж дүгнэвэл, бид аудиторын тайландаа санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгыг хийж өгөх эсвэл ийм тодруулга хангалтгүй бол дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Аудиторын тайлан гарах өдөр хүртэл олж авсан аудитын нотолгоонд үндэслэн бид дүгнэлтээ гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал эсвэл нөхцөл байдал Компанийн тасралтгүй байх зарчмыг алдагдуулж болно.
- Санхүүгийн тайлангууд (үүнд тодруулгууд багтана)–ын ерөнхий толилуулга, бүтэц, агуулгыг үнэлэх мөн санхүүгийн тайлангууд нь зөв толилуулгын шаардлагыг хангахуйц байдлаар холбогдох ажил гүйлгээ, үйл явдлуудыг илэрхийлсэн эсэхийг үнэлэх.

Бид аудитын ажлын төлөвлөсөн хамрах хүрээ, цаг хугацаа, томоохон хэмжээний дутагдал болон аудитын явцад олж тогтоосон дотоод хяналтын томоохон доголдол зэргийг багтаасан асуудлуудыг Компанийн удирдлагад мэдэгддэг.

Бусад зүйл

Энэхүү тайланг өөр ямар нэгэн зорилгоор бус, Монгол Улсын "Компанийн тухай хууль"–ийн 94 дүгээр зүйлд заасны дагуу Компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн захиалгаар аудитыг гүйцэтгэн Компанийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулан гаргалаа. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй болно

НЕКСИА ГЛОБАЛ МОНГОЛИА АУДИТ ХХК

Мэргэшсэн нягтлан бодогчид:

У.НАРАНДЭЛГЭР
Аудитор

Улаанбаатар хот, Монгол улс
Огноо: 2024 оны 2 дугаар сарын 23

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

ТОВЧИЛСОН ҮГС

Санхүүгийн тайланд товчилсон үгсийн дараах хэв маягийг ашигласан болно:

НББОУСЗ	Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөл
СТОУС	Санхүүгийн тайлагналийн олон улсын стандартууд
АОУС	Аудитын олон улсын стандартууд
МОҮН	Мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж
ГНА	Гэрээний нийт ашиг
ХБЭА	Хүлээгдэж буй эрсдлийн алдагдал
НХНА	Нэгж хувьцааны ашиг
БУЦӨБДОБ	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх
БУЦӨАА	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх
Тод	Санхүүгийн тайлангын тодруулгууд
БДО	Бусад дэлгэрэнгүй орлого
ХХА	Хураамжийн хуваарилалтын арга
УХӨТ	Учирсан хохиролын өр төлбөр
ҮХХӨТ	Үлдсэн хугацаанд хамаарах өр төлбөр
АҮМ	Алдагдал үүсэх магадлал

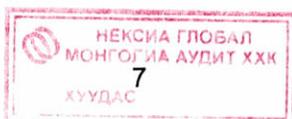
МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ЖИЛИЙН
АШИГ, АЛДАГДАЛ БА БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН

(Мянган төгрөгөөр)	Тод	2023	(Дахин тайлагнасан*) 2022
Даатгалын орлого	6, 9	24,592,395	21,211,492
Даатгалын үйлчилгээний зардал	6, 9	(18,280,237)	(13,053,794)
Даатгалын үйлчилгээний үр дүн		6,312,158	8,157,698
Давхар даатгалын хураамжийн төлөлт		370,942	(149,034)
Давхар даатгалаас хүлээн авсан нөхөн төлбөр		2,997,402	1,230,144
Давхар даатгалын цэвэр үр дүн		3,368,344	1,081,110
Даатгалын үйлчилгээний цэвэр үр дүн	6	9,680,502	9,238,808
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгийн хүүний орлого	7	5,790,980	4,514,956
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх хөрөнгө оруулалтын цэвэр олз	7	1,236,837	125,209
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгийн үл хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүссэн олз	7	149,388	499,240
Санхүүгийн хөрөнгө, гэрээний хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын өөлчлөлтөөс үүссэн олз, гарз (үнэ цэнийн бууралтын буцаалтыг оруулсан)	7	4,137	(5,487)
Цэвэр хөрөнгө оруулалтын орлого	7, 13	7,181,342	5,133,918
Бусад олз / (гарз)	8	665,763	119,312
Бусад үйл ажиллагааны зардал	10	(10,608,594)	(10,265,436)
Бусад санхүүгийн зардал		(120,670)	(55,972)
Татварын өмнөх ашиг		6,798,343	4,170,630
Орлогын албан татварын зардал	11	(708,275)	(394,280)
Тайлант жилийн цэвэр ашиг		6,090,068	3,776,350
Бусад дэлгэрэнгүй орлого / (алдагдал)	13	(237,115)	(869,154)
Тайлант жилийн нийт дэлгэрэнгүй орлого		5,852,953	2,907,196

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

* Аудитлагдсан санхүүгийн тайлангийн тодруулга нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт 17-ийн дагуу толилуулагдсан ба зарим нэг дүнгийн ангилалыг сольсон ба залруулгууд хийгдсэн тул Компанийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн тайлантай таарахгүй болно (Тодруулга 25).

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨРХ САНХҮҮ БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

(Мянган төгрөгөөр)	Тод	2023.12.31	(Дахин тайлагнасан*) 2022.12.31
ХӨРӨНГӨ			
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	12	14,172,386	1,037,665
Санхүүгийн хөрөнгө	13	36,389,403	39,119,369
Хорогдуулсан өртөгөөр бүртгэх		28,804,237	32,874,921
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх		2,989,600	1,542,919
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх		4,595,566	4,701,529
Даатгалын гэрээний хөрөнгө	9	4,733,085	4,251,695
Давхар даатгалын гэрээний хөрөнгө	14	1,196,720	5,786,124
Авлага	15	690,685	110,323
Урьдчилж төлсөн төлбөр, тооцоо ба бусад хөрөнгө	16	406,864	797,548
Бараа материал	17	41,772	112,898
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	11.3	-	79,750
Үндсэн хөрөнгө	18	1,154,995	1,538,997
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	19.1	1,005,304	939,176
Биет бус хөрөнгө	20	173,445	164,174
Борлуулалтын зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө		600,438	319,000
Нийт хөрөнгө		60,565,097	54,256,719
ӨР ТӨЛБӨР			
Даатгалын гэрээний өр төлбөр	9, 23	20,531,548	15,412,026
Давхар даатгалын гэрээний өр төлбөр	14	1,368,849	6,077,740
Дансны ба бусад өр төлбөр	21	1,107,198	1,311,507
Орлогын албан татварын өр төлбөр	11.4	557,734	475,722
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	11.3	156,041	-
Түрээсийн өр төлбөр	19.2	941,439	930,389
Нийт өр төлбөр		24,662,809	24,207,384
ЭЗДИЙН ӨМЧ			
Хувьцаат капитал	22	6,243,016	6,243,016
Нэмж төлөгдсөн капитал		4,441,896	4,441,896
Тусгай нөөц сан		1,256,290	1,256,290
Хөрөнгө оруулалтын дахин үнэлгээний нэмэгдлийн нөөц сан	7	81,022	318,137
Хуримтдагдсан ашиг		23,880,064	17,789,996
Нийт эздийн өмч		35,902,288	30,049,335
Нийт эздийн өмч ба өр төлбөр		60,565,097	54,256,719

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

* Аудитлагдсан санхүүгийн тайлангийн тодруулга нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт 17-ийн дагуу толилуулагдсан ба зарим нэг дүнгийн ангилалыг сольсон ба залруулгууд хийгдсэн тул Компанийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн тайлантай таарахгүй болно (Тодруулга 25).

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨРХ ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

(Мянган төгрөгөөр)	Хувьцаат капитал (Тод 22)	Нэмж төлөгдсөн капитал	Хөрөнгө оруулалтын дахин үнэлгээний нэмэгдлийн нөөц сан	Тусгай нөөц сан*	Хуримтлагд- сан ашиг**	Нийт
2022 оны 1 сарын 1-ээрх	6,243,016	4,441,896	1,187,291	-	14,013,646	25,885,849
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(869,154)	-	3,776,350	2,907,196
Дахин ангилсан* (Тодруулга 25)	-	-	-	1,256,290	-	1,256,290
Зарласан ногдол ашиг	-	-	-	-	-	-
2022 оны 12 сарын 31-ээрх	6,243,016	4,441,896	318,137	1,256,290	17,789,996	30,049,335
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(237,115)	-	6,090,068	5,852,953
Зарласан ногдол ашиг	-	-	-	-	-	-
2023 оны 12 сарын 31-ээрх	6,243,016	4,441,896	81,022	1,256,290	23,880,064	35,902,288

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

* Тусгай нөөц санг Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны ("СЗХ") шаардлагад нийцүүлэн байгуулсан бөгөөд СЗХ-той зөвшилцсөний үндсэн дээр Компанийн хувьцаа эзэмшигчид олгох боломжтой (Тодруулга 25).

** Аудитлагдсан санхүүгийн тайлангийн тодруулга нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт 17-ийн дагуу толилуулагдсан ба зарим нэг дүнгийн ангилалыг сольсон ба залруулгууд хийгдсэн тул Компанийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн тайлантай таарахгүй болно (Тодруулга 25).

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ЖИЛИЙН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

(Мянган төгрөгөөр)	Тод	2023	(Дахин тайлагнасан*) 2022
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Татварын өмнөх ашиг		6,798,343	4,170,630
<i>Татварын өмнөх ашгийг цэвэр мөнгөн гүйгээтэй тохируулах мөнгөн бус тохируулгаад:</i>			
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	10	506,120	428,000
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл	10	327,336	413,999
Биет бус хөрөнгийн хорогдол	10	74,329	97,799
Хорогдуулсан өртөгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгийн хүүний орлого		(5,790,980)	(4,514,956)
Өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх хөрөнгө оруулалтын олз		(1,136,428)	-
Хорогдуулсан өртөгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгийн үл хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүссэн олз		(149,388)	(499,240)
Хүүний зардал		120,671	55,973
Төлсөн хүү		(120,671)	(55,973)
Үндсэн хөрөнгө борлуулснаас олсон (олз) / гарз	8	(105,768)	(60,867)
Ханшийн бодит бус (олз) / гарз	8	106,428	408,881
Ногдол ашиг		(100,410)	(125,209)
Ажлын капиталын өөрчлөлт		529,582	319,037
Авлагын бууралт/(өсөлт)		3,960,947	(1,126,254)
Бараа материалын бууралт / (өсөлт)		71,126	29,895
Урьдчилж төлсөн төлбөр, тооцооны өсөлт		(209,754)	(392,647)
Хойшлогдсон даатгалын орлогын шимтгэлийн зардлын өсөлт / (бууралт)		(429,158)	(459,885)
Давхар даатгагчид ногдох даатгалын нөөц (өсөлт) / бууралт		(17,120,949)	(10,397,640)
Даатгалын нөөц сангийн (өсөлт) / бууралт		22,323,937	11,531,687
Хойшлогдсон даатгалын шимтгэлийн орлогын (бууралт) / өсөлт		(108,744)	97,449
Дансны болон бусад өглөгийн өсөлт/(бууралт)		(4,306,012)	2,986,952
Үйл ажиллагаанаас олсон мөнгө		4,710,975	2,588,594
Төлсөн татвар		(390,471)	(128,978)
Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		4,320,504	2,459,616
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалтанд зарцуулсан		(242,143)	(1,186,853)
Биет бус хөрөнгийн худалдан авалтанд зарцуулсан		(83,600)	-
Санхүүгийн хөрөнгө оруулалтаас хүлээн авсан / (олгосон)		4,130,382	(4,790,642)
Түрээсийн сайжруулалтад зарцуулсан		(401,682)	(1,071,298)
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийн борлуулалтаас хүлээн авсан		310,000	-
Үндсэн хөрөнгийн борлуулалтаас хүлээн авсан		267,319	206,382
Хүлээн авсан хүү		5,647,917	4,632,137
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		9,628,193	(2,210,274)
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Түрээсийн төлөлт		(707,548)	(617,291)
Ногдол ашгийн төлөлт		-	(1,872,905)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(707,548)	(2,490,196)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өсөлт / (бууралт)		13,241,149	(2,240,854)
Ханшийн зөрүүний нөлөө	8	(106,428)	(408,881)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	12	1,037,665	3,687,400
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	12	14,172,386	1,037,665

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

* Аудитлагдсан санхүүгийн тайлангийн тодруулга нь Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт 17-ийн дагуу толилуулагдсан ба зарим нэг дүнгийн ангилалыг сольсон ба залруулгууд хийгдсэн тул Компанийн 2022 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн тайлантай таарахгүй болно (Тодруулга 25).

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

1. Ерөнхий мэдээлэл

Мандал Даатгал ХК (цаашид “Компани” гэх)-ийн үндсэн үйл ажиллагаа нь Монгол улсад ердийн даатгалын үйлчилгээ үзүүлэх юм. Компани нь Санхүүгийн Зохицуулах Хорооноос 2011 оны 6 дугаар сарын 2-ны өдөр олгосон 146 дугаар тогтоолын дагуу ердийн даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлдэг. Компанийн үзүүлдэг даатгалын төрлүүдэд хөрөнгийн, тээврийн хэрэгслийн, гэнэтийн ослын, хариуцлагын болон бусад ердийн даатгалууд багтана.

Компанийн үндсэн үйл ажиллагаа явуулдаг албан хаяг нь Монгол улс, Улаанбаатар хот 14241, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө-24, Паркплейс оффис барилгын 3 давхар болно. Компанийн улсын бүртгэлийн дугаар нь 9010001149 ба регистрийн дугаар нь 5473489.

2018 оны 9 дүгээр сарын 21-ний өдөр Компани нь Монголын хөрөнгийн бирж дээр нээлттэйгээр санал болгосноор Хувьцаат компани болсон. 2018 оны 9 дүгээр сарын 25-ны өдрийн Компанийн нийт гаргасан энгийн хувьцаа буюу 624,301,600 ширхэг хувьцаа бүрэн эргэлтэнд байна.

Компанийн хувьцаат капиталын эзэмшил дараах байдалтай байна:

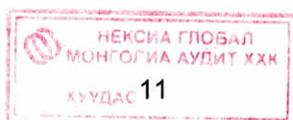
№	Хувьцаа эзэмшигч	Регистрийн дугаар	Хувьцааны тоо	Эзэмшлийн хувь (%)	Нийт хувьцааны нэрлэсэн үнэ (төгрөгөөр)
1	Голомт Файнэншл Групп ХХК	5845742	255,027,204	40.85%	2,550,272,040
2	Юу Эм Си Капитал ХХК	5434815	233,988,240	37.48%	2,339,882,400
3	Мандал Санхүүгийн Нэгдэл ХХК	5435188	45,386,726	7.27%	453,867,260
4	Бусад*	-	89,899,430	14.40%	898,994,300
	Нийт		624,301,600	100%	6,243,016,000

* Монголын Хөрөнгийн Бирж дээр нээлттэй арилжаалагдаж буй Компанийн 89,899,430 ширхэг хувьцаа (нийт хувьцааны 14.4%)-ны эзэмшигчид болно.

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл:

№	Овог Нэр	Үүрэг, хариуцлага
1	Өлзийбаяр Ганзориг	Дарга
2	Шаравпэлжээ Гантуяа	Гишүүн
3	Очирпүрэв Ганжолоо	Гишүүн
4	Лувсанжамба Ганзоригт	Гишүүн
5	Гансүх Дашдэндэв	Гишүүн
6	Жэймс Бернард Двайэр	Хараат бус гишүүн
7	Жамсрандорж Дэлгэрсайхан	Хараат бус гишүүн
8	Гарамдорж Гантулга	Хараат бус гишүүн
9	Балдан Энхтүвшин	Нарийн бичгийн дарга

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2024 оны 2 дугаар сарын 23-ны өдрийн тогтоолоор Компанийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болсон жилийн санхүүгийн тайланг баталж, нийтэд мэдээлэхийг зөвшөөрсөн болно.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

2. Үйл ажиллагааны орчин

Дэлхийн эдийн засгийн өнөөгийн тодорхойгүй байдал, санхүүгийн зах зээлийн тогтворгүй байдал, дэлхийн зах зээл дээрх түүхий эдийн үнийн тогтворгүй байдал, Хятадын эдийн засгийн өсөлтийн удаашрал, Монголын эдийн засгийн өсөлт удаашрах, төгрөгийн ам.доллар, юаньтай харьцах ханшийн сулрал болон бусад болзошгүй эрсдэлүүд нь Монгол улсын болон компанийн санхүүгийн нөхцөлд ихээхэн сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй юм. Ирээдүйн эдийн засаг, зохицуулалтын нөхцөл байдал нь удирдлагын одоогийн хүлээлтээс өөр байж болно.

Орос-Украины дайны санхүүгийн нөлөө

2022 оны 2 дугаар сарын 24-ний өдөр ОХУ Украин улсын газар нутагт халдсанаар Зүүн Европын геополитикийн нөхцөл хурцадмал байдалд шилжсэн. Хоёр орны хоорондын тэмцэл нь цэрэг армийн үйл ажиллагаанаас гадна улс төр, эдийн засгийн хорио цээрийн аргуудыг хамарч байна. Мөн амь эрсэдсэн хүний тоо хугацаа өнгөрөх тусам нэмэгдсээр байгаагийн зэрэгцээ ОХУ, Украин мөн тэдгээрийн хил залгаа (Беларус гэх мэт) орнуудад үйл ажиллагаа эрхэлдэг, харилцагч талуудтай бизнесийн байгууллагуудад дайны сөрөг үр нөлөө их байна. Дайнаас үүдсэн өндөр инфляцын түвшин, бараа таваарын нийлүүлэлтийн хязгаарлалтууд нь дэлхийн эдийн засаг болон санхүүгийн зах зээлүүдийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хүндрэл учруулж байна. Иймд, хоёр орны дайны эргэн тойронд үүсч буй нэмэлт санхүү, эдийн засгийн өөрчлөлтүүд, тодорхой бус байдлын бодит нөлөө нь Компанийн таамаглалаас зөрүүтэй байж болно.

Удирдлага нь Компанийн үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг хангах, ажилчдаа дэмжих чиглэлээр шаардлагатай арга хэмжээг авч байна. Гэсэн хэдий ч өнөөгийн эдийн засгийн нөхцөл байдлын ирээдүйн үр нөлөөг урьдчилан таамаглахад хэцүү бөгөөд удирдлагын одоогийн хүлээлт, тооцоолол нь бодит үр дүнгээс ялгаатай байж болно.

Израиль-Газын зурвасын мөргөлдөөний санхүүгийн нөлөө

Израиль-Газын зурвасын мөргөлдөөний дэлхийн санхүү, эдийн засагт үзүүлэх нөлөөг бодитоор үнэлэн, тодорхойлоход хүндрэлтэй байна. Уг мөргөлдөөнөөс үүсэж болох газрын тосны нийлүүлэлтийн хомсдол нь дэлхийн нийтээр эрчим хүчний салбарт шуудаар нөлөөлөх ба газрын тос импортлогч орнуудын хувьд инфляцын түвшин өсөх нөхцөлийг үүсгэж болно. Удирдлага нь Израиль-Газын зурвасын одоогоорх нөлөөг Компанийн хувьд материаллаг бус хэмээн үзэж байна. Тухайн мөргөлдөөн удаан хугацаанд үргэлжлэх тохиолдолд улмаар газрын тосны нийлүүлэлтийн хомсдол нь инфляцын өсөлт, үнийн тогтворгүй байдал зэрэг эдийн засгийн сөрөг үр дагавартай болно.

Удирдлага нь Компанийн үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг хангах, ажилчдаа дэмжих чиглэлээр шаардлагатай арга хэмжээг авч байна. Гэсэн хэдий ч өнөөгийн эдийн засгийн нөхцөл байдлын ирээдүйн үр нөлөөг урьдчилан таамаглахад хэцүү бөгөөд удирдлагын одоогийн хүлээлт, тооцоолол нь бодит үр дүнгээс ялгаатай байж болно.

3. Тайлан бэлтгэх үндэслэл

3.1. Нийцлийн мэдэгдэл

Компанийн санхүүгийн тайлангууд нь Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл ("НББОУСЗ")-өөс гаргасан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартууд ("СТОУС")-ын дагуу бэлтгэгдсэн. Санхүүгийн тайлан дахь санхүүгийн хэрэглүүрээс бусад тохиолдолд санхүүгийн тайланг түүхэн өртгийн үндсэн дээр бэлтгэсэн болно.

Энэхүү тайланг бэлтгэж, тайлагнахдаа Компанийн бүртгэлийн валют буюу Компанийн үйл ажиллагаа эрхэлж буй эдийн засгийн орчны үндсэн валют болох Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт Төгрөгөөр илэрхийлсэн. Тусгайлсан хэсэгт онцлон зааснаас бусдаар бүх дүнг мянганчигилж (мянган төгрөгөөр эвсэл төг.мян) толилуулсан.

Энэхүү санхүүгийн тайланд Компани "СТОУС 17 – Даатгалын гэрээ" – ын дагуу анх удаагаа тайлагнасан ба холбогдох нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтүүдийг Тодруулга 4-т тусгасан болно.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

3.2. Тасралтгүй байх зарчим

Удирдлагын зохимжтой гэж үзсэний дагуу тасралтгүй байх зарчмын дагуу санхүүгийн тайланг бэлтгэсэн. Компанийн хөрөнгө 2023 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар 35,902,288 мянган төгрөгөөр өр төлбөрөөсөө давсан ба тайлант жилийн цэвэр ашиг 6,090,068 мянган төгрөг байсан. Компани зээлийн үлдэгдэлгүй ба засгийн газар болон бусад санхүүгийн байгууллагаас авсан тэтгэлэг байхгүй болно.

3.3. Таамаглал, тооцоолол ба үнэлгээ хэрэглэх нь

Санхүүгийн тайланг СТОУС-д нийцүүлэн бэлтгэх үйл явц нь таамаглал тооцоолол, үнэлгээ хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү таамаглал, тооцоолол, үнэлгээ нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэгжилт, мөн хөрөнгө, өр төлбөр, орлого зардлын зүйлсийн дүнг тодорхойлоход нөлөөлдөг. Гүйцэтгэлээрх үр дүн нь эдгээр тооцооллоос зөрүүтэй байж болно.

Компани санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ тухайн үеийн боломжит таамаглал, тооцоолол дээр суурилсан. Одоогийн нөхцөл байдал болон ирээдүйн таамаглал нь зах зээлийн өөрчлөлт эсвэл компанийн хяналтаас гадуурх үйл ажиллагаанаас хамаарч өөрчлөгдөж болзошгүй. Үүнтэй холбоотойгоор аливаа өөрчлөлтүүд тохиолдсон даруйдаа таамаглалын суурь болон тооцоололд тусгагддаг.

3.3.1. Хойшлогдсон албан татвар

Компани нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварыг тооцоолохдоо Монгол Улсын хуулиар тогтоосон татварын хувь хэмжээ, татвараас хасагдахгүй зардлууд, татварын хуульд орсон өөрчлөлтүүд болон удирдлагын хүлээж буй ирээдүйн үр дүн зэргийг харгалзаж үздэг. Хойшлогдсон орлогын албан татварыг түр зөрүүн дээр суурилан тооцоолдог ба энэ нь санхүүгийн тайланд тайлагнасан орлого, зардал болон татварын хуулийн дагуу тодорхойлсон татвар ногдох орлого, зардлын хоорондох зөрүү юм. Эдгээр түр зөрүүнээс үүссэн татварын нөлөөллийг санхүүгийн тайланд хойшлогдсон татварын хөрөнгө эсвэл өр төлбөрөөр тусгадаг.

Компанийн удирдлага нь хойшлогдсон татварын хөрөнгө хэрэгжихгүй гэж үзэж байгаа тохиолдолд хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрдөггүй. Бодит үр дүн нь энэ таамаглалаас зөрүүтэй байх тохиолдолд ирээдүйн тайлант жилүүдэд уг таамаглалын залруулга хийх ба тайлант жилийн санхүүгийн байдал болон орлогод материаллаг нөлөө үзүүлэхүйц өөрчлөлтийг хүлээн зөвшөөрч хойшлогдсон татварын хөрөнгөөр бүртгэх шаардлага тулгарч болно.

3.3.2. Үндсэн хөрөнгийн ашиглагдах хугацаа

Компанийн удирдлага нь үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон холбогдох элэгдлийн зардлыг тооцоолдог. Энэхүү тооцооллыг ижил шинж чанар, үүрэгтэй хөрөнгийн бодит ашиглалтын хугацаанд суурилан хийдэг. Энэ нь техник технологийн томоохон шинэчлэл, өрсөлдөгчдийн салбарын хөдөлгөөнд үзүүлж буй хариу үйлдлийн үр дүнд их хэмжээгээр өөрчлөгдөж болно. Удирдлага өнөөгийн тооцоолсон ашиглалтын хугацаа нь өмнө нь тооцоолсон ашиглалтын хугацаанаас бага гэж үзвэл элэгдлийн зардлыг нэмэгдүүлж, эсвэл техник болон стратегийн хувьд хоцрогдсон, хаягдсан эсвэл борлуулсан хөрөнгийг данснаас хасч эсвэл үнэ цэнийг бууруулдаг. Компанийн хөрөнгийн ашиглах хугацааг хэрхэн тодорхойлсныг Тодруулга 5.7-с харна уу.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

3.3.3. Бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Компани нь хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлохдоо тухайн зах зээл дээрх хамгийн сайн ажиглагдахуйц мэдээллийг ашиглахыг зорьдог. Бодит үнэ цэнийг үнэлгээний арга барилд ашиглагдах өгөгдлүүдэд үндэслэн бодит үнэ цэнийн шатлалаар дараах түвшинд ангилдаг:

- Түвшин 1:* Ижил төстэй хөрөнгө, өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээлийн жишиг үнэ (тохируулагдаагүй).
- Түвшин 2:* Түвшин 1 дэх идэвхтэй зах зээл дээрх хөрөнгө, өр төлбөрийн жишиг үнээс бусад шууд (жишээлбэл: үнэ) болон шууд бусаар (жишээлбэл: үнээс хамааралтай) ажиглаж болох өгөгдлүүд.
- Түвшин 3:* Ажиглаж болох зах зээлийн өгөгдөлд үндэслээгүй хөрөнгө, өр төлбөрийн өгөгдөл (ажиглаж болохооргүй өгөгдлүүд)

Хэрэв бодит үнэ цэнийн шатлалын түвшин хооронд шилжсэн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг хэмжихэд олон төрлийн өгөгдөл ашигласан бол Компани хөрөнгө, өр төлбөрийг бүх хэмжсэн үнэ цэнэд нөлөөлөхүйц бодит үнэ цэнийн шатлалын дундах өгөгдлийн хамгийн бага түвшинд ангилах ба түвшин хоорондын шилжилтийг тухайн шилжилт хийгдсэн тайлант үеийн эцэст хүлээн зөвшөөрнө.

3.3.4. Мөнгөн гүйлгээний биелэлт – Энгийн болон давхар даатгалын гэрээнүүд

Мөнгөн гүйлгээний биелэлт дараахаас бүрдэнэ:

- Ирээдүйн мөнгөн урсгалын өнөөгийн тооцоолол;
- Ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний тооцоонд санхүүгийн эрсдэлийг оруулаагүй тохиолдолд мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ болон ирээдүйн мөнгөн гүйлгээтэй холбоотой санхүүгийн эрсдэлийг тусгах залруулга; мөн
- Санхүүгийн бус эрсдэлд эсдлийн залруулга.

Ирээдүйн мөнгөн гүйлгээг тооцоолохдоо Компанийн зорилго нь боломжит үр дүнг бүрэн тусгасан олон хувилбаруудын хүлээгдэж буй үнэ цэнийг тодорхойлох явдал юм. Ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний тооцоолол нь ирээдүйн үйл явдлын өнөөгийн хүлээлтийг тусгахын тулд шинэчлэгдсэн нэхэмжлэлийн талаарх гадаад болон дотоод түүхэн мэдээлэл болон бусад туршлагыг харгалзан тайлант өдрийн өнөөгийн нөхцөл байдлын талаарх Компанийн үзэл бодлыг тусгасан болно.

4. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтүүд

4.1. Шинэ буюу шинэчилсэн стандарт болон тайлбар тодруулгуудын хэрэгжилт

Дараах нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан стандартууд 2023 оны 1-р сарын 1-нээс хүчин төгөлдөр болсон ба Компани нягтлан бодох бүртгэлдээ мөрдөж эхэлсэн болно:

• СТОУС 17	Даатгалын гэрээ
• НББОУС 8 нэмэлт өөрчлөлт	Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын тодорхойлолт
• НББОУС 1 болон СТОУС тайлагналын 2 нэмэлт өөрчлөлт	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын толилуулга
• НББОУС 12 нэмэлт өөрчлөлт	Нэг ажил гүйлгээнээс үүсч буй хөрөнгө ба өр төлбөрийн хойшлогдсон татвар

4.1.1. СТОУС 17 – Даатгалын гэрээ

2017 оны 5 сард НББОУС3 нь даатгалын гэрээний хүлээн зөвшөөрөлт, хэмжилт, тайлагнал болон толилуулгын зарчмуудыг тусгасан нягтлан бодох бүртгэлийн иж бүрэн стандарт болох СТОУС 17 Даатгалын гэрээ стандартыг баталсан. СТОУС 17 хүчин төгөлдөр болох хугацаанаасаа эхлэн 2005 онд батлагдсан СТОУС 4 Даатгалын гэрээ стандартыг орлоно. СТОУС 17 нь даатгалыг гаргаж буй аж ахуйн нэгжийн төрлөөс үл хамааран бүх төрлийн (жишээлбэл амьдралын, ердийн, шууд даатгал болон давхар даатгал гэх мэт) мөн түүнчлэн тодорхой онцлог бүхий баталгаа болон санхүүгийн хэрэгслийг хамаарна.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Хамрах хүрээний хувьд цөөн хэдэн зүйлсийг үл хамаарна. СТОУС 17-ийн ерөнхий зорилго нь даатгалын гэрээний нягтлан бодох бүртгэлийн загварыг даатгагчид илүү ашигтай, тогтвортой байлгаж огох явдал юм. СТОУС 4-т тавигдах шаардлагаас ялгаатай нь СТОУС 17 нь нягтлан бодох бүртгэлийн холбогдох бүх талыг хамарсан даатгалын гэрээний цогц загварыг гаргаж өгсөн. СТОУС 17-ийн гол цом нь ерөнхий загвар бөгөөд нэмэлтээр:

- Сонголттой оролцох шинж чанар бүхий гэрээнд тохирсон тодорхой тохируулга (хувьсах төлбөрийн хандлага)
- Богино хугацаат гэрээнд голчлон зориулсан хялбаршуулсан арга (шимтгэл хуваарилах арга)

СТОУС 17 нь 2023 оны 1 сарын 1 болон түүнээс хойш тайлангийн хугацаанд хүчин төгөлдөр болох ба харьцуулах мэдээллийн хамт толилуулах шаардлагатай.

Компани 2023 оны 1 сарын 1-ээс эхлэх тайлант жилд СТОУС 17 -г нягтлан бодох бүртгэлдээ нэвтрүүлсэн ба холбогдох бусад холбогдох нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудад өөрчлөлт оруулсан. СТОУС 17-д нийцүүлэн тайлагнахын хүрээнд харьцуулах мэдээ буюу 2022 оны дүнгүүдийг дахин тайлагнасан болно.

i. Даатгалын гэрээний хүлээн зөвшөөрөлт, хэмжилт болон толилуулга

СТОУС 17 нь даатгалын компанийн даатгалын гэрээ, давхар даатгал болон сонголттой оролцох шинж бүхий хөрөнгө оруулалтын гэрээний хүлээн зөвшөөрөлт, хэмжилт, толилуулга болон тодруулгын зарчимуудыг тогтоосон. Энэ нь Компани гэрээний мөнгөн урсгалыг таамаглах ба түүнд эрсдэлийн тохируулга хийж, хөнгөлөлт тооцож өнөөгийн үнэ цэнээр хэмжих загварыг танилцуулсан. Түүнчлэн хөрөнгө оруулалтын хэсэг нь даатгалын гэрээний орлого болон даатгалын үйлчилгээний зардлын хэсэгт оруулахгүй юм. Компани нь даатгалын гэрээтэй холбоотой хөрөнгө болон өр төлбөрийн далд бүртгэлийг хэрэглэж болохгүй.

Компани нь хураамжийн хялбаршуулсан арга ашиглах шаардлага хангаагүй даатгалын гэрээнээс бусад ердийн даатгалын гэрээний хэмжилтийг хураамжийн хялбаршуулсан аргыг (ХХА) ашиглан тооцсон. Хураамжийн хялбаршуулсан аргаар тооцсон үлдэх хугацааны өр төлбөрийг тооцоолол нь өмнөх нягтлан бодох бүртгэлийн аргатай ижил бөгөөд Компани нь үлдэх хугацааны өр төлбөрийг өмнөх нягтлан бодох бүртгэлийн аргыг ашиглах тооцоолсон. Харин үүссэн нөхөн төлбөрийн өр төлбөрийг хэмжихдээ Компани нь хүлээгдэж буй нөхөн төлбөрийн мөнгөн гүйлгээг (нөхөн төлбөрийн тохиолдолд үүссэн өдрөөс хойш нэг жил ба түүнээс богино хугацаанд бий болсон бол тооцоолоогүй болно) хорогдуулж, санхүүгийн бус эрсдэлийг тохируулан өнөөгийн үнэ цэнээр тооцсон болно.

Өмнөх стандартаар даатгалын гэрээний шимтгэлийн зардлыг ашиг алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогод тусгаж, хойшлогдсон даатгалын гэрээний шимтгэлийн зардлыг хөрөнгө хэсэгт толилуулдаг байсан. СТОУС 17-н дагуу даатгалын гэрээг хүлээн зөвшөөрөхөөс өмнө үүссэн даатгалын гэрээний шимтгэлийн зардлыг мөнгөн урсгалын тооцоонд тусгаж, нөхөн сэргээгдэх эсэхийг шалгасны дараа хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрдөг. Даатгалын гэрээний шимтгэлийн зардлыг холбогдох даатгалын гэрээний багцад хүлээн зөвшөөрөх ба даатгалын гэрээний хэрэгжилтийг даган зарлагадна.

Давхар даатгалын гэрээнээс үүссэн орлого болон зардлыг даатгалын гэрээнээс салгаж тусад нь цэвэршүүлсэн дүнгээр ашиг алдагдлыг тайланд тусгасан. Өмнөх стандартаар давхар даатгалруу шилжүүлсэн хураамжийн зардал болон давхар даатгалаас хүлээн авсан нөхөн төлбөрийг тусад нь толилуулдаг байсан.

ii. Шилжилт

СТОУС 17-н хэрэгжүүлэлтээс үүссэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод гарсан өөрчлөлтүүдийг бүрэн шилжилтийн аргыг ашиглах хэрэгжүүлсэн. 2022 оны 1-р сарын 1-ний байдлаар Компани нь бүрэн шилжилтийн аргын хандлагын дагуу:

- СТОУС 17-г өмнө нь мөрдөж байсан шиг даатгалын гэрээ болон давхар даатгалын гэрээний бүлэг бүрийг тодорхойлж, хүлээн зөвшөөрч хэмжсэн;
- 2022 оны 1-р сарын 1-нээс өмнөх үнэлгээг хийгээгүйгээс бусад тохиолдолд СТОУС 17-г мөрдөж байсан мэт даатгалын гэрээний шимтгэлийн зардлыг мөнгөн гүйлгээнд зориулсан хөрөнгийг тодорхойлж, хүлээн зөвшөөрч хэмжсэн.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

4.1.2. Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын тодорхойлолт – НББОУС 8 нэмэлт өөрчлөлт

2021 оны 2-р сард Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөл ("НББОУСЗ") нь НББОУС 8-ийн НББ-ийн тооцооллын тодорхойлолтод нэмэлт өөрчлөлт оруулсан. Энэхүү өөрчлөлтүүд нь НББ-ын тооцооллын өөрчлөлт, НББ-ийн бодлогын өөрчлөлт, алдааны залруулга зэргийн хоорондын ялгааг тодорхойлсон. Мөн аж ахуй нэгжүүд НББ-ийн тооцооллыг боловсруулахад хэмжилтийн техник болон өгөгдөл хэрхэн хэрэглэдгийг тодруулж өгсөн.

Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс эсвэл түүнээс хойших тайлант жилээс хүчин төгөлдөр болох бөгөөд НББ-ийн тооцооллын өөрчлөлт, НББ-ийн бодлогын өөрчлөлтүүдэд үйлчилнэ. Баримтуудыг толилуулсан тохиолдолд эрт хэрэгжүүлэхийг зөвшөөрнө.

Энэхүү нэмэлт өөрчлөлт нь Компанийн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлээгүй болно.

4.1.3. НББ-ын бодлогын толилуулга – НББОУС 1 болон СТОУС Практик тайлагналын 2 нэмэлт өөрчлөлтүүд

2021 оны 2-р сард НББОУСЗ-өөс НББОУС 1 болон СТОУС Практик тайлагналын 2-т материаллаг байдлын дүгнэлт хийх нэмэлт өөрчлөлтүүд оруулсан. Энэ нь НББ-ийн толилуулгад материаллаг байдлын дүгнэлтийг заавар жишээг багтаасан.

Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь аж ахуйн нэгжүүдэд "гол" нягтлан бодох бүртгэлийн толилуулах шаардлагыг "материаллаг" нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогоо ил тод болгох шаардлагаар сольж, аж ахуйн нэгжүүд материаллаг байдлын үзэл баримтлалыг хэрхэн ашиглах талаар зааварчилгааг нэмж оруулснаар илүү хүртээмжтэй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын тодруулгыг гаргахад туслах зорилготой юм.

Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь 2023 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс эсвэл түүнээс хойших тайлант жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр үйлчлэх бөгөөд өмнө хэрэгжүүлэхийг зөвшөөрнө. Практик тайлагналын 2 нь НББ-ийн мэдээлэлд материаллаг байдлыг тодорхойлох заавал шаардагдахгүй зааварчилгааг гаргасан тул энэ өөрчлөлтөд хүчин төгөлдөр болох огноо шаардлагагүй болно.

Компани энэхүү нэмэлт, өөрчлөлт нь НББ-ийн бодлогын тодруулгад материаллаг нөлөөгүй байсан гэж үзсэн.

4.1.4. Нэг ажил гүйлгээнээс үүсч буй хөрөнгө ба өр төлбөрийн хойшлогдсон татвар –НББОУС 12 нэмэлт өөрчлөлт

НББОУСЗ нь 2021 оны 5 сард НББОУС 12 Орлогын албан татварт нэмэлт өөрчлөлт оруулсан. Уг өөрчлөлтөөр НББОУС 12-ын дагуу хойшлогдсон татварын хөрөнгө өр төлбөрийг анх удаа хүлээн зөвшөөрөхөөс чөлөөлөгдөх цар хүрээг нарийвчлан тусгаснаар татвар ногдох орлогоос хасагдах болон татвар ногдох тэнцүү дүнтэй түр зөрүү үүсгэж байгаа гүйлгээнүүдийг чөлөөлөгдөх цар хүрээнд хамааруулахгүй болсон.

Энэхүү нэмэлт өөрчлөлтийг санхүүгийн тайланд толилуулж буй зэрэгцүүлсэн тайлант жилийн эхэнд эсхүл тайлант жилийн эхнээс хойших хугацаанд гарсан гүйлгээнд дагаж мөрдөнө. Мөн, санхүүгийн тайланд толилуулж буй зэрэгцүүлсэн тайлант тайлант хугацааны эхэнд татвар ногдох болон татвар ногдох орлогоос хасагдах түр зөрүү үүсгэж буй түрээс болон татан буулгах үүрэгтэй холбоотой бүх гүйлгээнд хойшлогдсон татварын хөрөнгө (татвар ногдох ашиг хангалттай үед), өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө.

Компани одоогоор энэхүү нэмэлт өөрчлөлт нь НББ-ийн бодлогын тодруулгад материаллаг нөлөөгүй гэж үзсэн.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

4.2. Батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй стандартууд

Компанийн санхүүгийн тайлангуудыг батлаж гаргах өдрийн байдлаар батлагдаж гарсан ба 2024 оны 1 сарын 1-ээс хэрэгжиж эхлэх стандартууд болон тайлбаруудын жагсаалтыг дор үзүүлэв. Компани энэхүү стандартуудыг шаардлагатай тохиолдолд хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэх өдрөөс мөрдөх хандлагатай байна.

- СТОУС 6 – нэмэлт өөрчлөлт Борлуулах болон буцаан түрээслэх үеийн түрээсийн өр төлбөр
- НББОУС 1 – нэмэлт өөрчлөлт Өр төлбөрийн богино, урт хугацааны ангилал

5. Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо

5.1. Орлого хүлээн зөвшөөрөлт

5.1.1. Даатгалын хураамжийн орлого ба шимтгэлийн орлого

Орлогын эдийн засгийн үр өгөөж нь Компанид орох нь тодорхой бөгөөд найдвартай хэмжих боломжтой болсон үед дараах үндэслэлээр хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Компанид эрсдэл шилжсэн үед даатгалын хураамжийг орлогоор хүлээн зөвшөөрнө.
- Шимтгэлийн орлогыг хүлээн авах магадлалтай болсон үед тухайн орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

Орлогод тооцоогүй хураамж нь гэрээний эрсдэл нь тайлагналын өдрийн дараа ч үргэлжилж байх хугацаанд ногдох гэрний хураамжийн хэсэг юм. Орлогод тооцоогүй хураамж нь даатгалын гэрээ тус бүрийн тайлагналын өдрийн дараа ч үргэлжилж байх хугацаанд байгуулагдана. Тайлагналын өдрөөр даатгалын гэрээний хүчинтэй үлдэх хугацаанд хувь тэнцүүлэн тооцсон даатгалын хураамжийн хэсгүүдийн нийлбэрээр орлогод тооцоогүй хураамж болж хойшлогдоно.

5.1.2. Хүүний орлого

Эдийн засгийн өгөөж нь Компанид ирэх өндөр магадлалтай ба орлогын дүнг найдвартайгаар тооцоолох боломжтой тохиолдолд хүүгийн орлогыг хүлээн зөвшөөрнө. Хүүг хугацаанаас хамааран үндсэн өрийг бодит хүүгийн хувиар үржүүлж хуримтлуулан бүртгэдэг. Бодит хүүгийн хувь гэдэг нь санхүүгийн өрийн хорогдуулсан өртгийг бодох ба хүү тооцох хугацааны турш бүртгэх хүүгийн зардлыг хуваарилах арга юм.

Бодит хүүгийн хувь нь ирээдүйд хүлээн авахаар тооцоолсон бүх мөнгөн төлбөрийг тухайн санхүүгийн хэрэгслийн гэрээний хугацааны туршид хуваарилахад хугацааны эцэс гэхэд энх бүртгэсэн дансны цэвэр дүнтэй яг тэнцүү дүн үлдсэн байхаар хорогдуулдаг хүүгийн хувь юм.

5.1.3. Давхар даатгагчид ноогдох даатгалын хураамж

Давхар даатгагчид ногдох даатгалын хураамжийг гэрээ эхлэх хугацаа эсвэл даатгалын хураамжийн орлоготой холбоотойгоор давхар даатгагчид өглөг үүсгэх үеүдийн аль эхэнд нь зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Давхар даатгагчид ногдох нийт даатгалын хураамжид гэрээнд заасан хугацаагаар даатгалын гэрээний өглөг багтдаг ба гэрээний эхлэх үед анхлан хүлээн зөвшөөрдөг.

Хураамжийн орлого нь өмнөх тайлант хугацаанд бүртгэсэн давхар даатгалын гэрээнүүдтэй холбоотой тайлант жилд мэдэгдсэн залруулгуудыг багтаана.

Давхар даатгагчид ногдох орлогод тооцоогүй хураамж гэдэг нь гэрээний эрсдэл нь тайлагналын өдрийн дараа ч үргэлжилж байх хугацаанд ногдох гэрээний хураамжийн хэсэг юм. Давхар даатгагчид ногдох орлогод тооцоогүй хураамж нь холбогдох эрсдэлийн хүрээнд үндсэн даатгалын гэрээний хугацаагаар буюу давхар даатгалын гэрээний хугацааны турш хойшлогддог.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

5.2. Даатгалын зардал

Нөхөн төлбөрийн зардал

Нөхөн төлбөрийн зардалд бүх тайлант жилд гарсан нөхөн төлбөрүүд, эдгээртэй холбоотой дотоод болон гадаад нөхөн төлбөрийг барагдуулах үйл явц болон нөхөн төлбөрийг шийдвэрлэхтэй шууд хамааралтай зардлууд, үлдэх өртөг болон бусад буцаан авалтын хасагдуулга, мөн өмнөх жилээс төлөгдөөгүй үлдсэн нөхөн төлбөрүүдийн залруулгууд багтана.

Давхар даатгагчид ноогдох нөхөн төлбөр

Даатгалын нөхөн төлбөрийг тухайн даатгалын гэрээний нөхцөлийн дагуу хүлээн зөвшөөрсөн үед давхар Даатгагчид ногдох төлбөрийг мөн адил хүлээн зөвшөөрнө.

5.3. Гадаад валютын хөрвүүлэлт

Компанийн үйл ажиллагааны валют нь Монгол төгрөг бөгөөд санхүүгийн тайлангууд нь төгрөгөөр тайлагнагдсан. Гадаад валютаар хийсэн гүйлгээг анх бүртгэхдээ гүйлгээ хийсэн өдрийн ханшийн түвшинд хөрвүүлэн үйл ажиллагааны валютаар бүртгэнэ. Гадаад валютаар бүртгэгдсэн мөнгөн хөрөнгө, төлбөрүүдийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн ханшаар дахин хөрвүүлдэг. Мөнгөн зүйлсийн төлөгдсөн буюу хүлээн авсан эсвэл хөрвүүлснээс үүссэн бүх зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэнэ. Өөрийн өртөг нь түүхэн өртгөөр хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлийг анхны гүйлгээний өдрийн ханшаар хөрвүүлэх бол бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлийг бодит үнэ цэнэ тодорхой болсон өдрийн ханшаар хөрвүүлнэ, Мөнгөн бус зүйлсийн дахин хөрвүүлгээс үүссэн олз ба гарз нь тухайн зүйлийн бодит үнэ цэнийн олз, гарзтай адилаар бүртгэгдэнэ.

2023 оны 12 сарын 31-ний байдлаар гадаад валютын үлдэгдлийг хөрвүүлэхэд ашигласан ханш 1 ам.доллар = 3,410.69 төгрөг, 1 рубль = 37.67 төгрөг, 1 фунт стерлинг = 4,372.16 төгрөг, 1 юань = 480.01 төгрөг байв. (2022 онд 1 ам.доллар = 3,444.60 төгрөг, 1 рубль = 48.85 төгрөг, фунт стерлинг = 4,156.60 төгрөг, 1 юань = 495.40 төгрөг байв).

5.4. Ажиллагсдын тэтгэмж

5.4.1. Богино хугацааны тэтгэмж

Цалин хөлс болон түүнтэй холбогдох бусад зардлуудыг Компанийн ажилтнуудаас холбогдох үйлчилгээг үзүүлсэн тухайн жилд нь зардалд тусгана. Ажилтнуудад ээлжийн амралт зэрэг богино хугацааны чөлөөтэй үед нөхөн олговрыг ажилласан жилийг нь харгалзан олгодог бөгөөд өвчтэй байх хугацааны нөхөн олговрыг цаг тухайд нь олгодог.

5.4.2. Заавал төлөх даатгалын шимтгэлүүд

Монгол улсын холбогдох хууль, тогтоомжид заасны дагуу Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниуд нь Монгол улсын эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын санд шимтгэл төлнө. Эдгээр шимтгэлийг гарсан хугацаанд нь ашиг, алдагдлын тайланд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

5.5. Холбоотой талуудын ажил гүйлгээ

Компани болон Компанийн толгой компани болон түүнтэй холбоотой этгээдүүдийн хооронд нөөц, ажил үйлчилгээ эсвэл үүрэг хариуцлага шилжүүлэхдээ төлбөр нэхэмжилсэн эсэхээс үл хамааран тэдгээрийн хооронд хийгдсэн ажил гүйлгээг холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ гэнэ. Аливаа хувь хүн эсвэл түүний гэр бүлийн ойр дотнын гишүүнийг дараах тохиолдолд Компанитай холбоотой гэж үзнэ:

- Компанийг шууд эсвэл хамтран хянадаг;
- Компанийн үйл ажиллагаанд мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлдэг;
- Компанийн болон Компанийн толгой компанийн удирдах ажилтан.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Хэрэв дараах нөхцөлийн аль нэг нь хангагдаж байвал тухайн аж ахуйн нэгжийг Компанитай холбоотой гэж үзнэ:

- Тухайн аж ахуйн нэгж болон Компани нь нэг бүлэг аж ахуйн нэгжийн бүрэлдэхүүнд багтаж байвал өөрөөр хэлбэл, толгой компани, охин компани болон нэг толгой компанид багтдаг охин компаниуд бүгд бусадтайгаа холбоотой гэсэн үг юм;
- Нэг аж ахуйн нэгж нь нөгөө аж ахуйн нэгжийн хараат эсвэл хамтарсан үйлдвэр бол эсвэл нөгөө аж ахуйн нэгжийг багтаасан бүлгийн нэг аж ахуйн нэгжийнх нь хараат эсвэл хамтарсан үйлдвэр бол;
- Хоёр компани хоёулаа нэг гуравдагч этгээдийн хамтарсан хөрөнгө оруулалттай компани бол;
- Нэг аж ахуйн нэгж нь гуравдагч аж ахуйн нэгжийн хамтарсан үйлдвэр ба харин нөгөө аж ахуйн нэгж нь уг гуравдагч аж ахуйн нэгжийн хараат компани бол;
- Тухайн аж ахуйн нэгж нь дээр дурдсан холбоотой талаар тодорхойлогдсон хувь хүний шууд эсвэл хамтарсан хяналтанд байх; болон
- Компанийг шууд эсвэл хамтран хянадаг этгээд нь тухайн аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаанд их хэмжээний нөлөөтэй байх, тухайн аж ахуйн нэгжийн, эсвэл түүний толгой компанийн удирдах ажилтан.

5.6. Орлогын албан татвар

5.6.1. Тайлант хугацааны орлогын албан татвар

Компани нь Монгол Улсын Засгийн газрын журмын дагуу орлогын албан татварын зориулалтаар тооцогдохгүй, хасагдахгүй орлогыг тохируулан санхүүгийн тайлангийн зорилгоор орлогод үндэслэн тайлант хугацааны албан татварыг ногдуулдаг. Одоогийн болон өмнөх тайлант хугацааны өнөөгийн албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг татварын байгууллагаас буцаан авахаар хүлээж байгаа эсвэл татварын байгууллагад төлөх дүнгээр хэмжинэ. Энэ дүнг тооцоолоход хэрэглэсэн татварын хувь хэмжээ, татварын хуулиуд нь үйл ажиллагаа эрхэлж буй орны санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан.

5.6.2. Хойшлуулсан орлогын албан татвар

Хойшлуулсан орлогын албан татварыг тайлагналын өдрийн байдлаар хөрөнгө, өр төлбөрийн татварын суурь, тэдгээрийн санхүүгийн бүртгэлийн дүн хоёрын хооронд түр зөрүүний дүнгээс тайлан тэнцлийн аргыг хэрэглэн тооцдог.

Хойшлогдсон татварын өр төлбөр нь түр зөрүүд хүлээн зөвшөөрөгдөнө. Хойшлогдсон албан татварын хөрөнгийг татвар ногдох орлогоос хасагдах бүх түр зөрүүнүүд, ирээдүйд шилжүүлэн тооцох, ашиглаагүй татварын бүх хөнгөлөлт ба алдагдлуудад (эдгээр түр зөрүү, хөнгөлөлт, алдагдлуудыг хасаж болох татвар ногдох орлогын ирээдүйд орж ирэх нь тодорхой болсон үед) хүлээн зөвшөөрнө.

Хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр хянаж үздэг ба энэхүү хөрөнгийг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн ашиглахад хангалттай хэмжээний татвар ногдох орлого орж ирэх магадлал буурах үед уг бүртгэлийн дүнг бууруулна. Үл хүлээн зөвшөөрсөн хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр дахин үнэлж үздэг ба хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгийг ашиглахыг зөвшөөрсөн татвар ногдох орлого ирээдүйд орж ирэх магадлалтай болсон үед хүлээн зөвшөөрнө.

Хөрөнгийг олж авах эсвэл өр төлбөрийг барагдуулах тэр тайлант хугацаанд хэрэглэгдэнэ гэж хүлээж байгаа (тайлант жилийн эцсийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан татварын хувь хэмжээ, татварын хуулиуд дээр үндэслэн) татварын хувь хэмжээгээр хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгө, өр төлбөрийг хэмжинэ.

Нэг татвар төлөгч, нэг татварын байгууллагад хамаарах хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг хооронд нь цэвэр дүнгээр тайлагнах хуулиар олгогдсон эрхтэй бол хойшлуулсан орлогын албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг хооронд нь цэвэршүүлэн тайлагнаж болно.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

5.7. Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийг анхны өртгөөс хуримтлагдсан элэгдэл ба хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр илэрхийлдэг. Үндсэн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрөх шаардлагууд хангагдсан тохиолдолд л тухайн үндсэн хөрөнгийн сольсон хэсгийн өртгийг тухай бүрд нь энэ өртөгт оруулна. Үндсэн хөрөнгийг дараах ашиглалтын хугацааны туршид, шулуун шугамын аргыг ашиглан элэгдүүлнэ:

Хөрөнгө	Ашиглалтын хугацаа
Барилга	25 жил
Компьютер, дагалдах хэрэгсэл	3 жил
Тавилга, эд хогшил	10 жил
Тээврийн хэрэгсэл	10 жил
Түрээсийн сайжруулалт	Түрээсийн хугацаа

Үндсэн хөрөнгө ба түүний томоохон хэсгүүдийг худалдан борлуулах үед эсвэл түүний ашиглалт, борлуулалтаас ирээдүйд эдийн засгийн үр ашиг хүлээгдэхгүй болсон үед данснаас хасна. Үүнтэй холбоотойгоор үүссэн аливаа нэг олз, гарзыг (хөрөнгийн борлуулалтын цэвэр орлого ба бүртгэлийн дүн хоёрын зөрүүгээр тооцно) тухайн тайлант жилийн ашиг, алдагдлын тайланд тусгана.

Үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн арга нь өмнө хийгдсэн тооцоолол ба үндсэн хөрөнгөнд агуулагдаж буй ирээдүйн эдийн засгийн үр ашгийн хүлээгдэж буй хэрэглээний хэв загварт нийцэж байгаа гэдгийг баталгаажуулах үүднээс үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн аргыг санхүүгийн жилийн эцэс бүрд хянаж үздэг.

5.8. Түрээс

Компани гэрээ байгуулах үед энэ нь түрээсийн гэрээ мөн эсэхийг үнэлнэ. Өөрөөр хэлбэл, хэрвээ гэрээ нь тодорхойлсон аливаа нэг хөрөнгийг тодорхой хугацааны турш ашиглах, хянах эрхийг шилжүүлж байгаа бол түрээсийн гэрээ гэж үзнэ.

Компани түрээслэгч үед

Компани богино хугацаат түрээс болон бага үнэ цэнэ бүхий хөрөнгийн түрээснээс бусад бүх түрээсийн хүлээн зөвшөөрөлт болон хэмжилтийн нэг аргыг хэрэглэнэ. Компани түрээсийн төлбөрийг төлөөлж "түрээсийн өр төлбөр"-ийг хүлээн зөвшөөрч, тодорхойлсон хөрөнгийг түрээслэн ашиглах эрхийг төлөөлж "ашиглах эрхтэй хөрөнгө"-ийг хүлээн зөвшөөрнө.

a. Ашиглах эрхтэй хөрөнгө

Компани ашиглах эрхтэй хөрөнгийг түрээсийн эхлэх өдөр (хөрөнгийг ашиглаж эхлэх боломжтой болсон өдөр) эхлэн хүлээн зөвшөөрнө. Ашиглах эрхтэй Хөрөнгийг хуримтлагдсан элэгдэл, аливаа үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хасаж өртгөөр нь хэмжих бөгөөд түрээсийн өр төлбөрийг дахин үнэлэхэд тохируулна. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн өртөгт хүлээн зөвшөөрөгдсөн түрээсийн өр төлбөр, анхны шууд өртөг, түрээсийн урамшууллыг хүлээн авахаас өмнө буюу өмнөх өдрөөс эхлэн хийсэн түрээсийн төлбөрүүд багтана. Ашиглах эрхтэй хөрөнгийг түрээсийн хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар элэгдүүлнэ.

Түрээс эхэлсний дараа, ашиглах эрхтэй хөрөнгийг хуримтлагдсан элэгдэл, үнэ цэнийн бууралтын зардлыг хасаж, түрээсийн өр төлбөрийг дахин тооцоолоход тохируулсан ашиглалтын өртөг буюу үнэлгээгээр хэмжинэ.

b. Түрээсийн өр төлбөр

Компани түрээсийн хугацааны туршид төлөх төлбөрүүдийн өнөөгийн үнэ цэнээр хэмжсэн түрээсийн өр төлбөрийг түрээс эхлэх өдөр хүлээн зөвшөөрнө. Түрээсийн төлбөр гэдэгт аливаа урамшуулал хөнгөлөлтийг хассан түрээсийн тогтмол төлбөрөөс гадна хувь хэмжээнээс хамаарах хувьсах шинжтэй төлбөр, үлдэгдэл үнийн баталгааны дагуу төлөхөөр хүлээгдэж буй төлбөрүүдийг хамруулан авч үзнэ. Хувьсах шинжтэй түрээсийн төлбөр нь ямар нэг индекс, хувь хэмжээнээс хамааралгүй (бараа материал үйлдвэрлэхэд зориулж гаргаагүй бол) бол түүнийг тайлант хугацааны зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Компани түрээсийн төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнийг тооцох үед нуугдмал хүүгийн түвшинг тодорхойлох боломжгүй тохиолдолд урт хугацаат зээлийн хүүг ашиглана. Түрээс эхэлснээс хойш түрээсийн өр төлбөрийг хүүгийн зардлаар нэмэгдүүлж, төлсөн түрээсийн төлбөрийн дүнгээр бууруулна. Мөн түрээсийн өр төлбөрийн дансны үнийг түрээсийн гэрээний хугацаа, төлбөрийн дүнг өөрчлөх, эсвэл үндсэн хөрөнгийн худалдан авах сонголтыг үнэлэхэд өөрчлөлт гарах үед дахин хэмжих шаардлагатай.

5.9. Биет бус хөрөнгө

Ашиглагдах жил нь тодорхой, тусад нь худалдан авсан биет бус хөрөнгийг өртгөөс нь хуримтлагдсан элэгдэл ба үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр хэмжсэн. Биет бус хөрөнгийн хорогдуулгыг шулуун шугамын аргаар, биет бус хөрөнгийн ашиглалтын жилээр тооцоолсон. Тооцоолсон ашиглалтын жил болон элэгдэл бодох аргыг тайлан гаргах өдрөөр хянаж үздэг ба тооцооллыг өөрчлөх шаардлагатай байвал нөлөөллийг нь ирэх жилүүдэд залруулдаг. Ашиглагдах жил нь тодорхойгүй, тусад нь худалдан авсан биет бус хөрөнгийг өртгөөс нь үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр хэмжсэн.

Биет бус хөрөнгийг ашиглалтаас хасах үед болон тухайн хөрөнгийг үргэлжлүүлэн ашигласнаар ямар нэгэн эдийн засгийн үр өгөөж олохгүй гэж үзвэл үндсэн хөрөнгийн зүйлийг бүртгэлээс хасдаг. Биет бус хөрөнгийн зүйлийг ашиглалтаас хассан, зарж борлуулснаас үүсэх ашиг алдагдлыг худалдан борлуулсан үнэ ба хөрөнгийн дансны үнэ хоёрын зөрүүгээр тодорхойлох ба тухайн жилийн ашиг алдагдалд тусгана.

5.10. Санхүүгийн бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Тайлант үеийн эцэст санхүүгийн бус хөрөнгийн дансны үнийг үнэ цэнэ бууралтын шинж тэмдэг илэрсэн эсэхийг тооцоолж үзнэ. Хэрэв ийм шинж тэмдэг илэрсэн бол үнэ цэнэ бууралтын алдагдал (ийм алдагдал гарсан бол)-ыг тогтоохын тулд тухайн хөрөнгийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тодорхойлно. Хөрөнгийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тухайн хөрөнгийн хувьд тооцоолох боломжгүй бол уг хөрөнгийн харьяалагдах мөнгөн орлого үүсгэгч нэгжийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тооцоолно. Мөнгөн орлого үүсгэгч нэгжид хуваарилах боломжийн бөгөөд тууштай суурь үзүүлэлтийг тодорхойлж чадвал аж ахуйн зориулалттай хөрөнгийг тодорхой мөнгөн орлого үүсгэгч нэгжид хуваарилах ба ийм боломжгүй бол хамгийн боломжийн бөгөөд тууштай ашиглах боломжтой суурь үзүүлэлтийг ашиглан хамгийн жижиг мөнгөн орлого үүсгэгч нэгжид хамааруулан шалгадаг.

Хөрөнгийн эсвэл мөнгөн орлого үүсгэгч нэгжийн нөхөгдөх боломжтой үнэ гэдэг нь хөрөнгийн бодит үнээс борлуулах өртөг зардлыг хассан цэвэр дүн ба хөрөнгийг ашигласнаар олж болох өгөөж хоёрын аль ихээр нь тогтоогдоно. Ашигласнаар олж болох өгөөжийг үнэлэхдээ татварын өмнөх дискаунтын хувиар хорогдуулан тооцсон ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнийг ашигладаг. Дискаунтын хувь нь мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ болон тухайн хөрөнгөтэй холбоотой эрсдэлийн одоогийн зах зээлийн үнэлэмжийг тусгасан байх ёстой. Үнэ цэнэ бууралтын шалгалтын зорилгоор дангаар нь шалгах боломжгүй хөрөнгийг цаашид ашигласнаар бусад хөрөнгө эсвэл бүлэг хөрөнгөөс (мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж) хамааралгүйгээр дангаараа мөнгөн орлого бий болгох чадвартай хамгийн жижиг хөрөнгийн бүлэгт хамааруулан шалгадаг.

5.11. Санхүүгийн хөрөнгө

Хөрөнгө худалдан авсан зорилгоос хамаарч компани санхүүгийн хөрөнгийг доор дурдсан төрлүүдийн нэгээр нь ангилдаг.

(i) Санхүүгийн хөрөнгө – Бизнес загвар

Компани нь мөнгөн урсгалыг бий болгохын тулд хөрөнгийг хэрхэн удирддаг болохыг бизнесийн загвар харуулдаг. Компанийн нь бизнес загварын дараах зорилгуудаас сонголт хийж ашигладаг.

- Зөвхөн хөрөнгийн гэрээнд заасан мөнгөн гүйлгээг цуглуулах
- Хөрөнгийг борлуулснаас үүсэх мөнгөн гүйлгээ эсвэл гэрээнд заасан мөнгөн гүйлгээг цуглуулах
- Эсвэл дээрх 2 ангиллын алинд ч багтахгүй бусад загвар

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

(ii) Санхүүгийн хөрөнгө – Мөнгөн урсгалын онцлог

Бизнес загвар нь хөрөнгийн гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулах зорилгоор эзэмших авах эсвэл хөрөнгийн гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулах болон хөрөнгийг худалдсанаас олох мөнгөн урсгалыг авах зорилготой үед мөнгөн урсгал нь зөвхөн хүү болон үндсэн төлөлтөөс бүрдэж буй эсэхэд үнэлгээ өгнө. Энэ үнэлгээг хийхдээ гэрээний мөнгөн урсгал нь зээлийн гэрээний үндсэн тохиролцоонд нийцтэй эсэх, ялангуяа хүү нь зээлийн эрсдэл, мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ болон зээлийн бусад эрсдэл, ашгийн түвшинг багтаасан эсэхийг авч үздэг.

Хейджийн харилцааны шаардлага хангасан санхүүгийн хөрөнгөөс бусад санхүүгийн хөрөнгийг компани дараах нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу ангилна:

Бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар хэмжигдэх

Бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгөд мөнгөөр төлөгдөх үүсмэл хэрэглүүр болон цаг хугацааны үнэ цэний нөлөөгөөр цэвэрлэгдэж сөрөг болсон мөнгөөр төлөх үүсмэл хэрэглүүр багтана (өр төлбөрөөр ангилагдсан мөнгөөр төлөх үүсмэл хэрэглүүрийн тухай “Санхүүгийн өр төлбөр” хэсгээс харна уу).

Энэхүү ангилалд багтсан санхүүгийн хөрөнгийг санхүүгийн байдлын тайланд бодит үнэ цэнээр нь тусгаж, бодит үнэ цэний өөрчлөлтийг ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн санхүүгийн орлого эсвэл зардлын мөрөнд тусгана. Хейджийн хэрэглүүрийн зориулалтгүй үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүрээс бусдаар компанид арилжаалах зорилготой санхүүгийн хөрөнгө байхгүй бөгөөд компани санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг сайн дураараа ашиг, алдагдлаар хэмжигдэх ангилалд оруулдаггүй байна.

Хорогдуулсан өртөгөөр хэмжигдэх

Эдгээр хөрөнгө нь харилцагчид хүргэх бараа болон үйлчилгээний нөөцөөс (харилцагчдад олгосон зээл гэх мэт) ихэвчлэн үүсдэг. Гэхдээ мөн гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа бөгөөд гэрээний мөнгөн урсгал нь зөвхөн үндсэн төлбөр болон хүүгийн төлбөрөөс бүрддэг бусад төрлийн санхүүгийн хөрөнгөөс үүсдэг. Эдгээрийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө бодит үнэ цэнэ дээр тэдгээрийг олж авах эсвэл гаргахтай холбоотой шууд хамааралтай гарсан ажил гүйлгээний зардлыг нэмж бүртгэх ба дараа үед үр ашигт хүүгийн арга ашиглан тооцсон үнэ цэний бууралтыг хассан хорогдуулсан өртгөөр бүртгэнэ.

Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг анх хүлээн зөвшөөрсөн дүнгээс аливаа үндсэн дүнгийн эргэн төлөлтийг хасаж, хуримтлагдсан хүүг нэмж, санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үнэ цэний бууралттай холбоотой аливаа хасагдуулгыг хассан дүн юм. Хуримтлагдсан хүүд анх хүлээн зөвшөөрөх үед хойшлогдсон гүйлгээний зардлын хорогдуулалт, хийж үр ашигт хүүгийн түвшингээр тооцно.

Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх

Компани нь охин компани, хараат компани эсвэл хамтын хяналттай аж ахуйн нэгжид багтаагүй, арилжаалах зорилгоор эзэмшдэггүй, хувьцаат болон хувьцаат бус аж ахуйн нэгж дэх стратегийн зорилго бүхий хөрөнгө оруулалт эзэмшиж байгаа тохиолдолд бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх хөрөнгө оруулалтаар ангилна. Эдгээрийг бодит үнэ цэнээр нь хэмжих бөгөөд бодит үнэ цэний өөрчлөлтийг ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрч бүртгэх ба бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх нөөцөд хуримтлуулна. Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх нөөцийн үлдэгдлийг данснаас хасах замаар ашиг, алдагдал руу ангилахгүй ба харин шууд хуримтлагдсан ашиг руу ангилна.

Санхүүгийн хөрөнгийг бүртгэлээс хасах

Компани нь санхүүгийн хөрөнгөөс орж ирэх мөнгөн гүйлгээг авах гэрээний эрхийн хугацаа дууссан, эсвэл санхүүгийн хөрөнгө шилжүүлсэн, хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой ихэнх эрсдэл ба өгөөжийг бусдад шилжүүлсэн бол санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасна. Хэрвээ Компани нь санхүүгийн хөрөнгийг шилжүүлээгүй боловч санхүүгийн хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой ихэнх эрсдэл ба өгөөжийг хадгалж үлдээгүй бол уг хөрөнгөөс Компанид үлдсэн хувь хэмжээгээр хөрөнгийг бүртгэлдээ хэвээрээ үлдээх ба төлбөр төлөх үүрэг байгаа бол холбогдох өрийг бүртгэнэ. Хэрвээ Компани нь шилжүүлсэн хөрөнгөтэй холбоотой эрсдэл ба өгөөжийн ихэнхийг өөртөө хадгалсаар байгаа бол санхүүгийн хөрөнгийг бүртгэлээс хасахгүй ба санхүүгийн хөрөнгөөр барьцаалсан зээлийн өрийг бүртгэнэ.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Санхүүгийн хөрөнгийг бүхэлд нь данснаас хасахаас бусад үед (жишээ нь Компани шилжүүлсэн хөрөнгийнхөө зарим хэсгийг буцаан худалдаж авах сонголт байгаа үед) Компани санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнийг цаашдын оролцоо нь хэвээр хадгалагдах хэсэг болон цаашид хүлээн зөвшөөрөх боломжгүй хэсгүүдэд санхүүгийн хэрэгслийг шилжүүлэх өдрийн хэсэг тус бүрийн бодит үнэ цэнэд үндэслэн хуваарилна. Бүртгэлээс хассан хэсэгт хуваарилагдсан дансны үнээс түүний төлбөрт хүлээн авсан мөнгө ба бүртгэлээс хассан хэсэгтэй холбоотойгоор бусад иж бүрэн орлогоор тусгасан нийт олз гарзын нийлбэрийг хасаад гарсан зөрүүг ашиг алдагдалд тусгана. Бусад иж бүрэн орлогоор тусгасан нийт олз гарзыг бүртгэлд үлдээх хэсэг болон бүртгэлээс хасах хэсэгт тухайн хэсгүүдийн бодит үнэ цэнэд үндэслэн хуваарилна.

Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Бодит үнэ цэнээр бүртгэж, өөрчлөлтийг нь тухайн жилийн ашиг алдагдлаар тусгадаг санхүүгийн хэрэгслээс бусад санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үнэ цэнэ буурсан эсэхийг тайлант өдрөөр тодорхойлдог. Санхүүгийн хөрөнгийг анх бүртгэлд тусгаснаас хойш тохиолдсон нэг ба хэд хэдэн үйл явдал нь хөрөнгө оруулалтын ирээдүйн мөнгөн гүйлгээнд нөлөөлсөн гэдэг бодит нотолгоо байвал тухайн санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан гэж үздэг.

Арилжаалах боломжтой хэрэгсэлд хийсэн хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнэ нь өртгөөсөө их хэмжээгээр буурах эсвэл бууралт нь удаан хугацаагаар үргэлжлэхийг үнэ цэнэ бууралтын бодит нотолгоо гэж үздэг.

Бусад бүх санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоонд:

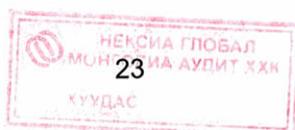
- үнэт цаас гаргагч буюу харилцагч тал ихээхэн санхүүгийн хүндрэлтэй болох;
- гэрээний үүргээ биелүүлэхгүй байх, тухайлбал хүү ба үндсэн төлбөрийн хугацааг хэтрүүлэх, төлж чадахгүй болох;
- зээлдэгч нь дампуурлаа зарлах эсвэл санхүүгийн хувьд дахин бүтцийн өөрчлөлт хийх магадлалтай болсон; эсвэл
- санхүүгийн хүндрэлийн улмаас тухайн санхүүгийн хөрөнгийн идэвхтэй зах зээл үгүй болсон гэх зэрэг орно.

Дансны авлага гэх мэт зарим санхүүгийн хөрөнгө нь дангаараа үнэ цэнийн бууралтад өртөөгүй гэж үзсэн ч нийт багцын хувьд үнэ цэнийн бууралт явагдсан эсэхийг шалгана. Компанийн авлагаа цуглуулдаг туршлага, 30 хоногийн дундаж зээлийн хоногоос хугацаа хэтэрсэн авлагын тоо нийт авлагын багцад өссөн, мөн авлага төлөгдөхгүй, төлбөрийн чадваргүй болж байгаа нь улсын болон орон нутгийн эдийн засгийн нөхцөл байдал мэдэгдэхүйц өөрчлөлттэй холбоотой байвал авлагын багцын үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоо гэж үздэг.

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигддэг санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг тухайн хөрөнгийн анх олж бэлтгэх үеийн хүүгийн хувиар дискаунтласан ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнэ ба хөрөнгийн дансны үнэ хоёрын зөрүүгээр тодорхойлно. Өртгөөр хэмжигддэг санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг ижил төстэй хөрөнгийн одоогийн зах зээлийн хүүгийн хувиар дискаунтласан ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнэ ба хөрөнгийн дансны үнэ хоёрын зөрүүгээр тодорхойлно. Ийм үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хожим нь буцааж бүртгэдэггүй.

Авлагын хувьд эргэлзээтэй авлагын сангийн дансаар дамжуулж үнэ цэнэ бууралтын алдагдлыг бүртгэдэг. Авлагыг цуглуулах найдваргүй гэж үзвэл авлагыг эргэлзээтэй авлагын сан руу хааж данснаас хасдаг. Данснаас хассан авлага нь хожим нь төлөгдвөл эргэлзээтэй авлагын санд бичсэн бичилтийг буцаана. Эргэлзээтэй авлагын сангийн дансны үлдэгдлийн өөрчлөлтийг ашиг алдагдалд тусгана.

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигддэг санхүүгийн хөрөнгийн хувьд дараачийн санхүүгийн жилд үнэ цэнийн бууралтын алдагдал буурсан ба ийнхүү буурсан нь үнэ цэнийн алдагдлыг бүртгэсний дараа бий болсон үйл явдалтай холбоотой гэдэг нь бодитойгоор нотлогдож байвал өмнө бүртгэсэн үнэ цэнэ бууралтын алдагдлыг буцаана. Ингэхдээ үнэ цэнийн бууралт бүртгээгүй байсан бол байх байсан Хөрөнгийн хорогдуулсан өртгийг бууруулахгүй байхаар бодож үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаана.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

5.12. Санхүүгийн өр төлбөр ба өмчийн хэрэгсэл

Өр эсвэл өмчийн хэрэгслээр ангилах

Компаниас гаргаж байгаа өрийн болон өмчийн хэрэгслийг тэдгээрийн гэрээнд тусгагдсанаар ямар нөхцөл, бодит байдал үүссэн бөгөөд санхүүгийн өр эсвэл өмчийн хэрэгслийн тодорхойлолтод нийцэж байгаа эсэхийг үндэслэн өр эсвэл өмчийн хэрэгсэл гэж ангилдаг.

Өмчийн хэрэгсэл

Компанийн бүх хөрөнгөөс өр төлбөрийг хассаны дараа үлдэх хэсгээс хувь хүртэх нөхцөл бүхий аливаа гэрээг өмчийн хэрэгсэл гэдэг. Компаниас гаргаж байгаа өмчийн хэрэгслийг хүлээн авсан мөнгөнөөс санхүүгийн хэрэгслийг гаргахтай холбоотой шууд зардлыг хассан дүнгээр хэмжиж бүртгэдэг.

Санхүүгийн өр төлбөр

Санхүүгийн өр төлбөрийг "бодит үнэ цэнээр бүртгэж, өөрчлөлтийг нь тухайн жилийн ашиг алдагдлаар тусгадаг" өрийн хэрэгсэл эсвэл бусад санхүүгийн өр төлбөр гэж хоёр ангилдаг. Компанийн санхүүгийн өр толбор нь бусад санхүүгийн өр төлбөрөөс бүрдэнэ.

Санхүүгийн бусад өр төлбөр

Бусад санхүүгийн өрийг (үүнд зээлийн өр болон дансны ба бусад өглөг багтана) бодит хүүгийн аргаар хорогдуулсан өртгөөр хэмжиж бүртгэнэ. Бодит хүүгийн арга гэдэг нь санхүүгийн өрийн хорогдуулсан өртгийг бодох ба хүү тооцох хугацааны турш бүртгэх хүүгийн зардлыг хуваарилах арга юм.

Бодит хүүгийн хувь нь ирээдүйд төлөхөөр тооцоолсон бүх мөнгөн төлбөр (бодит хүүгийн хувьд нөлөөлөх бүхий л төлбөр хураамж, ажил гүйлгээний зардал, хөнгөлөлт урамшууллыг багтаасан)- ийг санхүүгийн өрийн гэрээний хугацааны эцэс гэхэд анх бүртгэсэн дансны цэвэр дүнтэй яг тэнцүү байхаар төлбөрийг өрийн хугацаа эсвэл шаардлагатай тохиолдолд түүнээс богино хугацаанд хуваарилахад хэрэглэдэг хүүгийн хувь юм.

Санхүүгийн өрийг бүртгэлээс хасах

Компани нь санхүүгийн өр төлбөрийг зөвхөн гэрээний үүрэг биелэгдсэн, цуцлагдсан эсвэл гэрээний хугацаа дууссан тохиолдолд бүртгэлээс хасна. Бүртгэлээс хасаж буй санхүүгийн өрийн дансны үнэ ба түүний оронд хүлээн авсан ба авах хэрэгслийн хооронд үнийн зөрүү байвал ашиг алдагдлаар бүртгэнэ.

(iii) Санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ

Компанийн удирдлага санхүүгийн хэрэгслүүдийн богино хугацаат чанараас үзээд тухайн санхүүгийн хэрэгслүүдийн бодит үнэ цэнэ нь дансны үнээс материаллаг зөрүүгүй гэж үзсэн.

5.13. Хугацаатай хадгаламж

Хугацаатай хадгаламж нь дотоод болон гадаадын банк санхүүгийн байгууллагад байршуулсан гурван сараас дээш хугацаатай хадгаламж, хадгаламжийн сертификат хамруулна.

5.14. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайлан дахь мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө нь банканд байршуулсан болон гар дээрх бэлэн мөнгө, гурван сар болон хугацаагүй хадгаламж орно.

Мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зорилгоор мөнгө ба түүнтэй адилтгах Хөрөнгийг мөнгө болон богино хугацаатай хадгаламжаас банкны овердрафтыг хассан дүнгээр тодорхойлно.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

5.15. Урьдчилж төлсөн зардал ба бусад авлага

Урьдчилж төлсөн зардал ба бусад авлага нь мөнгөн хэлбэрээр төлөгдсөн боловч зардал нь гарч амжаагүй төлбөр эсвэл бараа материалаа хүлээн аваагүй төлбөрөөс бүрдэнэ. Урьдчилгаа төлбөрийг анх хөрөнгөөр бүртгэх ба төлөгдсөн мөнгөн дүнгээр нь хэмжинэ. Уг төлбөрийг тухайн зардал нь гарсан тохиолдолд ашиг, алдагдал руу, бараагаа хүлээн авсан тохиолдолд холбогдох хөрөнгө рүү ангилдаг. Урьдчилгаа төлбөртэй холбоотой бүтээгдэхүүний өртөг эсвэл үйлчилгээ нь нэг жилийн дотор зарлагдах бол урьдчилгаа төлбөрийг санхүүгийн байдлын тайланд эргэлтийн хөрөнгөөр ангилна. Бусад тохиолдолд эргэлтийн бус хөрөнгөөр ангилна. Тайлант жилийн эцэст Компани урьдчилгаа төлбөрийн дансны үнэд үнэ цэнийн бууралт гарсан эсэхийг хянадаг.

5.16. Эздийн өмч

Өөрийн хөрөнгийн гүйлгээтэй холбоотой гүйлгээний зардлыг татварын дараах дүнгээр нь өөрийн хөрөнгөөс хасна. Өөрийн хөрөнгийн гүйлгээний өртөгт зөвхөн өөрийн хөрөнгийн гүйлгээнд шууд холбоотой гаднын зардлууд орно.

Эзэмшигчдийн өмч ба нэмж төлөгдсөн капитал

Энгийн капитал нь эздийн өмч гэж ангилагдана. Энгийн хувьцааны ногдол ашиг нь зарлагдсан үедээ эздийн өмчөөр бүртгэгдэнэ. Дансны үнэ болон дахин гаргах үеийн зөрүү нь нэмж төлөгдсөн капитал болно.

Тусгай нөөц сан

Тусгай нөөц сан нь Санхүүгийн зохицуулах хорооны тогтоолоор ирээдүйн болзошгүй гамшигт үзэгдлүүдэд зориулж 2016 онд байгуулагдсан. Тусгай нөөц сангийн дүн нь 2015 оны 12 сарын 31-ний Учирч болзошгүй хохирлын нөөц сангийн 90 хувьтай тэнцүү байна. Тусгай нөөц сангийн дүн анх байгуулагдсанаас хойш өөрчлөгдөөгүй.

Хуримтлагдсан ашиг

Хуримтлагдсан ашиг нь хуримтлуулсан ашиг алдагдлын дүнгээс зарласан ногдол ашгийг хассан дүнгээр тодорхойлогдоно.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

6. Даатгалын орлого, зардал ба үр дүн

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Хураамжийн хуваарилалтын арга ("ХХА")-аар бүртгэгдэх даатгалын гэрээний орлого	24,592,395	21,211,492
Даатгалын үйлчилгээний зардал		
Нөхөн төлбөр болон бусад холбогдох зардал	(14,520,750)	(10,936,912)
Өнгөрсөн хугацааны даатгалын үйлчилгээний өөрчлөлт – Учирсан хохиролын залруулга	-	-
Учирсан хохиролын өр төлбөрийн залруулга	(517,546)	447,287
Даатгалын мөнгөн зарлага (хорогдуулах)	(3,241,941)	(2,564,169)
Даатгалын үйлчилгээний нийт зардал – Тодруулга 9	(18,280,237)	(13,053,794)
Даатгалын гэрээний орлого / (зардал)		
Давхар даатгалын зардал – ХХА -аар бүртгэгдэх	370,942	(149,034)
Давхар даатгагчаас төлсөн нөхөн төлбөр	2,817,439	1,260,840
Өнгөрсөн хугацааны даатгалын үйлчилгээний өөрчлөлт – Учирсан хохиролын залруулга	88,953	(66,838)
Учирсан хохиролын өр төлбөрийн залруулга	91,010	36,142
Даатгалын гэрээний цэвэр орлого / (зардал)	3,368,344	1,081,110
Даатгалын үйлчилгээний цэвэр үр дүн – ашиг / (алдагдал)	9,680,502	9,238,808

ХХА – Хураамжийн хуваарилалтын арга
УХӨТ – Учирсан хохиролын өр төлбөр

7. Хөрөнгө оруулалтын орлого

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Хорогдуусан өртөгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгийн хүүний орлого	5,790,980	4,514,956
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх хөрөнгө оруулалтын олз	1,236,837	125,209
Хорогдуусан өртөгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөхөөс үүссэн олз	149,388	499,240
Санхүүгийн болон гэрээний хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтаас үүссэн гарз (үнэ цэнийн бууралтын буцаалтаас үүссэн олз)	4,137	(5,487)
Нийт хөрөнгө оруулалтын орлого (Тодруулга 13)	7,181,342	5,133,918

8. Бусад олз / (гарз)

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Гадаад валютын ханшийн хэрэгжсэн олз	189,264	418,533
Үндсэн хөрөнгө борлуулснаас олсон олз	105,768	60,867
Гадаад валютын ханшийн хэрэгжээгүй олз / (гарз)	(106,428)	(408,881)
Бусад	477,159	48,793
Нийт дүн	665,763	119,312

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

9. Даатгалын үйлчилгээний орлого, үр дүн

9.1. 2023 оны даатгалын үйлчилгээний орлого, үр дүн

2023 (Мянган төгрөгөөр)	Даатгалын гэрээний хөрөнгө	Үлдсэн хугацаанд хамаарах өр төлбөр	Учирсан хохиролын өр төлбөр	Нийт
2022 оны 12 сарын 31-ээрх даатгалын гэрээний өр төлбөр	-	10,104,560	5,307,466	15,412,026
2022 оны 12 сарын 31-ээрх даатгалын гэрээний хөрөнгө	(1,478,554)	-	-	(1,478,554)
2022 оны 12 сарын 31-ээрх цэвэр дүн	(1,478,554)	10,104,560	5,307,466	13,933,472
Даатгалын гэрээний орлого – Тод 6	-	(24,592,395)	-	(24,592,395)
Даатгалын үйлчилгээний зардал				
Нөхөн төлбөр ба бусад холбогдох зардал	-	-	14,520,750	14,520,750
Өнгөрсөн хугацааны даатгалын үйлчилгээний өөрчлөлт – Учирсан хохиролын залруулга	-	-	-	-
Учирсан хохиролын өр төлбөрийн залруулга	-	-	517,546	517,546
Даатгалын зардлын хорогдуулалт	3,241,941	-	-	3,241,941
Нийт даатгалын үйлчилгээний зардал Тодруулга 6	3,241,941	-	15,038,296	18,280,237
Мөнгөн гүйлгээ				
Хүлээн авсан хураамж	-	107,613,185	-	107,613,185
Нөхөн төлбөр ба бусад даатгалын үйлчилгээний зардалын төлөлт	-	-	(14,774,184)	(14,774,184)
Үлдсэн хугацаанд хамаарах өр төлбөрийн өөрчлөлт	-	(78,165,380)	-	(78,165,380)
Даатгалын мөнгөн зарлага (хорогдуулах)	(3,671,099)	-	-	(3,671,099)
Цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(3,671,099)	29,447,805	(14,774,184)	11,002,522
2023 оны 12 сарын 31-ээрх цэвэр дүн	(1,907,712)	14,959,970	5,571,578	18,623,836
2023 оны 12 сарын 31-ээрх даатгалын гэрээний өр төлбөр	-	14,959,970	5,571,578	20,531,548
2023 оны 12 сарын 31-ээрх даатгалын гэрээний хөрөнгө	(1,907,712)	-	-	(1,907,712)
2023 оны 12 сарын 31-ээрх цэвэр дүн	(1,907,712)	14,959,970	5,571,578	18,623,836

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

9.2. 2022 оны даатгалын үйлчилгээний орлого, үр дүн

2022 (Мянган төгрөгөөр)	Даатгалын гэрээний хөрөнгө	Үлдсэн хугацаанд хамаарах өр төлбөр	Учирсан хохиролын өр төлбөр	Нийт
2022 оны 1 сарын 1-ээрх даатгалын гэрээний өр төлбөр	-	8,753,876	5,609,037	14,362,913
2022 оны 1 сарын 1-ээрх даатгалын гэрээний хөрөнгө	(1,018,670)			(1,018,670)
2022 оны 1 сарын 1-ээрх цэвэр дүн	(1,018,670)	8,753,876	5,609,037	13,344,243
Даатгалын гэрээний орлого – Тод 6	-	(21,211,492)	-	(21,211,492)
Даатгалын үйлчилгээний зардал				-
Нөхөн төлбөр ба бусад холбогдох зардал	-	-	10,936,912	10,936,912
Өнгөрсөн хугацааны даатгалын үйлчилгээний өөрчлөлт – Учирсан хохиролын залруулга	-	-	-	-
Учирсан хохиролын өр төлбөрийн залруулга	-	-	(447,286)	(447,286)
Даатгалын зардлын хорогдуулалт	2,564,169	-	-	2,564,169
Нийт даатгалын үйлчилгээний зардал Тодруулга 6	2,564,169	-	10,489,626	13,053,795
Мөнгөн гүйлгээ				
Хүлээн авсан хураамж	-	67,778,225	-	67,778,225
Нөхөн төлбөр ба бусад даатгалын үйлчилгээний зардалын төлөлт	-	-	(10,791,197)	(10,791,197)
Үлдсэн хугацаанд хамаарах өр төлбөрийн өөрчлөлт	-	(45,216,049)	-	(45,216,049)
Даатгалын мөнгөн зарлага (хорогдуулах)	(3,024,053)	-	-	(3,024,053)
Цэвэр мөнгөн гүйлгээ	(3,024,053)	22,562,176	(10,791,197)	8,746,926
2022 оны 12 сарын 31-ээрх цэвэр дүн	(1,478,554)	10,104,560	5,307,466	13,933,472
2022 оны 12 сарын 31-ээрх даатгалын гэрээний өр төлбөр	-	10,104,560	5,307,466	15,412,026
2022 оны 12 сарын 31-ээрх даатгалын гэрээний хөрөнгө	(1,478,554)	-	-	(1,478,554)
2022 оны 12 сарын 31-ээрх цэвэр дүн	(1,478,554)	10,104,560	5,307,466	13,933,472

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

10. Үйл ажиллагааны бусад зардал

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Цалин, урамшууллын зардал	5,664,529	4,876,688
Мэргэжлийн үйлчилгээний зардал	1,145,508	981,624
Элэгдлийн зардал – Тодруулга 10.1	833,456	841,999
Борлуулалт, маркетингийн зардал	694,789	1,189,286
Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардал	661,597	634,739
Албан уулзалтын зардал	390,055	407,991
Шуудан холбооны зардал	255,273	262,277
Томилолтын зардал	151,738	118,242
Хөрөнгийн зардал	145,439	271,457
Бичиг хэрэг, хангамжийн зардал	103,457	164,799
Тээврийн зардал	74,924	100,712
Биет бус хөрөнгийн хорогдлын зардал – Тодруулга 20	74,329	97,799
Даатгалын зардал	53,357	12,451
Сургалтын зардал	50,168	37,328
Бусад зардал	309,975	268,044
Нийт үйл ажиллагааны бусад зардал	10,608,594	10,265,436

10.1. Элэгдлийн зардал

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл – Тодруулга 18	506,120	428,000
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл – Тодруулга 19.1 & 19.3	327,336	413,999
Нийт элэгдлийн зардал – Тодруулга 10	833,456	841,999

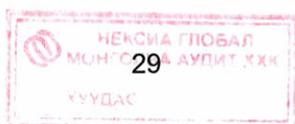
11. Орлогын албан татвар

11.1. Тайлант жилийн орлогын албан татварын зардал

2023 оны 12 сарын 31-ний байдлаар орлогын албан татварын зардлын бүтэц дараах байдалтай байсан:

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Тайлант жилийн үр дүнд ногдох орлогын албан татварын зардал	472,484	474,030
Түр зөрүү болон түр зөрүүний буцаалттай холбоотой хойшлогдсон татварын хөдөлгөөн	235,791	(79,750)
Тайлант жилийн нийт орлогын албан татварын зардал	708,275	394,280

Компани тайлант жилийн орлогын дүнг орлогын татварын хуульд заасан чөлөөлөгдөх эсвэл үл чөлөөлөгдөх зүйлүүдээр залруулсан дүнг үндэслэн орлогын албан татварын зардлыг тооцдог. Компани 6 тэрбум (2022: 6 тэрбум) төгрөг хүртэлх ашгаас 10%, 6 тэрбум төгрөгөөс дээш ашгаас 25%-ийн орлогын албан татвар төлдөг. Хүүгийн орлогод 10% татвар төлдөг.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

11.2. Орлогын албан татварын зардлын задаргаа

Тайлант жилийн орлогын албан татварын зардлын задаргаа дараах байдалтай байна.

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Татварын өмнөх ашиг	6,798,343	4,170,630
Татварын өмнөх ашгаас нийтлэг хувь хэмжээгээр (2023: 10%, 2022: 10%)-иар тооцсон орлогын албан татвар	679,834	417,063
Татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардлын нөлөө	(127,600)	56,967
Хойшлогдсон татвар өр төлбөр/ (хөрөнгө)-ийн хүлээн зөвшөөрөлт	156,041	(79,750)
Тайлант жилийн нийт орлогын албан татварын зардал	<u>708,275</u>	<u>394,280</u>

11.3. Хойшлогдсон татварууд

Хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийн тайлант жилийн хөдөлгөөнийг дараах хүснэгтэд харуулав:

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
1 сарын 1-ээрх хойшлогдсон татварын хөрөнгө / (өр төлбөр)	79,750	-
Татварын түр зөрүүгээс үүссэн хөдөлгөөн	(235,791)	79,750
12 сарын 31-ээрх хойшлогдсон татварын хөрөнгө / (өр төлбөр)	<u>(156,041)</u>	<u>79,750</u>

2023 онд төгрөгийн татварын түр зөрүүний хөдөлгөөнөөс 235,791 мянган төгрөгийн хойшлогдсон татварын өр төлбөр (2022 онд: 79,750 мянган төгрөгийн хойшлогдсон татварын хөрөнгө) хүлээн зөвшөөрсөн.

(Мянган төгрөгөөр)	Санхүү байдлын тайлан		Ашиг, алдагдлын тайлан	
	2023	2022	2023	2022
Хуримтлуулж олгосон цалин болон бусад зардал	32,652	23,433	9,219	(23,433)
Санхүүгийн хөрөнгийн хэрэгжээгүй олз	10,642	49,667	(39,025)	(49,667)
Гадаад валютын хэрэгжээгүй олз	(200,017)	-	(200,017)	-
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	682	-	682	-
Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зөрүү	-	6,650	(6,650)	(6,650)
Ашиг, алдагдлын тайлан дахь нөлөө	-	-	(235,791)	(79,750)
12 сарын 31-ээрх хойшлогдсон татварын хөрөнгө / (өр төлбөр)	<u>(156,041)</u>	<u>79,750</u>	-	-

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

11.4. Орлогын албан татварын өр төлбөр

Тайлант жилийн орлогын албан татварын өр төлбөрийн хөдөлгөөнийг дараах байдлаар харуулав:

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
1 сарын 1-ээрх орлогын албан татварын өр төлбөр	475,722	130,670
Тайлант жилийн орлогын албан татварын зардал	472,484	474,030
Төлөгдсөн татвар	(390,472)	(128,978)
12 сарын 31-ээрх орлогын албан татварын өр төлбөр	557,734	475,722

Монгол Улсын татвар, валют болон гаалийн тухай хуулиудын талаарх ойлголтууд нь ялгаатай байх тохиолдлууд байдаг ба тэдгээр хуулиуд нилээд өөрчлөгдөж байдаг. Эдгээр хуулиудыг удирдлага нь Компанийн ажил гүйлгээ, үйл ажиллагаанд өөрсдийн ойлголт, тайлбарын хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа боловч аливаа татварын эрх бүхий байгууллагуудын сорилттой тулгарч болно.

Монгол Улсын татварын эрх бүхий байгууллага нь өөрийн хуулийн талаарх тайлбар болон байр сууриндаа илүү хатуу хандаж болох бөгөөд өмнө нь татварын аливаа асуудал үүсч байгаагүй ажил гүйлгээ, үйл ажиллагаанд татварын аливаа асуудал үүсэхийг үгүйсгэхгүй юм. Үүний үр дүнд, нөлөөлөхүйц хэмжээний нэмэлт татвар, торгууль болон хүүг ногдуулж болох ю м. Татварын шалгалт хийх хугацааны хувьд шалгалт хийх тайлант жилээс өмнөх 4 (2020 он хүртэл: 5 жил байсан) жилийн хугацааг хамарч болно. Зарим тухайлсан тохиолдолд түүнээс ч урт хугацааг хамарч болно.

Үнэ шилжилттэй холбоотой Монгол Улсын хуулийн заалтууд нь 2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлсэн ба тодорхой онцлог шинж чанарыг агуулсан ч Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагаа, Хөгжлийн Байгууллагаас боловсруулсан олон улсын үнэ шилжилттэй холбоотой зарчимд ерөнхийдөө суурилсан. Үнэ шилжилттэй холбоотой хуулийн зохицуулалт нь тухайн байгууллагын хяналтад байгаа ажил гүйлгээнүүд (холбоотой талуудын хооронд хийгдсэн ажил гүйлгээ, мөн зарим холбоогүй талуудын хооронд хийгдсэн ажил гүйлгээ) хэрэв сунгасан гарын зарчмаар хэрэгжээгүй бол татварын аливаа эрсдэл үүсэх зохицуулалттай. Удирдлага нь одоогийн үнэ шилжилттэй холбоотой хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөх төлөвлөгөө, журмыг хэрэгжүүлж байгаа.

Монгол Улсын татварын хууль тогтоомжийн зарим хэсэгт илт тодорхой удирдамж байдаггүйгээс тухайн хуулийн тодорхойгүй хэсгийг Компанийн зүгээс ойлгон хэрэгжүүлсэн нь татварын хувь хэмжээг бууруулсан үр дүнд хүргэсэн байж болно. Компанийн удирдлага нь өөрийн хэрэгжүүлж буй татварын байр суурь, тайлбарыг үндэслэлтэй гэж тооцоолж байгаа боловч татварын эрх бүхий байгууллагын зүгээс уг байр суурь, тайлбартай холбоотой асуудал үүсгэвэл татварын боломжит эрсдэл үүсч болзошгүй юм. Үүсч болох уг татварын эрсдэлийн үр нөлөөг найдвартай тооцоолох боломжгүй боловч энэ нь Компанийн санхүүгийн байдал эсвэл ерөнхий үйл ажиллагаанд мэдэгдэхүйц нөлөөтэй байх магадлалтай юм.

12. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

(In thousands of MNT)	2023.12.31	2022.12.31
Касс дахь бэлэн мөнгө	2,668	347,427
Харилцах дахь бэлэн мөнгө	615,016	681,752
Хугацаат хадгаламж	13,554,702	8,486
Нийт дүн	14,172,386	1,037,665

Гадаад валютын мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нь Монгол банкны албан ханшийн тэгшитгэл хийгдэн үүссэн зөрүүг бодит бус олз, гарзаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн. Тусгай зориулалт болон зээлийн хүрээнд хадгаламжийн мөнгөн хөрөнгө дээр тавигдсан хязгаарлалт байхгүй.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

13. Санхүүгийн хөрөнгө

	Хорогдуулсан өртөгөөр бүртгэх	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх	Нийт
2023 оны 12 сарын 31-ээрх				
Санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хадгаламжууд	12,908,838	-	-	12,908,838
Засгийн газрын гаргасан бонд	-	-	-	-
Бусад өрийн хэрэгслүүд	15,895,399	-	-	15,895,399
Өмчийн хэрэгслүүд	-	-	4,595,566	4,595,566
Хөрөнгө оруулалтын санд байршуулсан	-	2,989,600	-	2,989,600
Нийт дүн	28,804,237	2,989,600	4,595,566	36,389,403

	Хорогдуулсан өртөгөөр бүртгэх	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдэх	Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх	Нийт
2022 оны 12 сарын 31-ээрх				
Санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хадгаламжууд	4,507,473	-	-	4,507,473
Засгийн газрын гаргасан бонд	4,902,385	-	-	4,902,385
Бусад өрийн хэрэгслүүд	23,465,063	-	-	23,465,063
Өмчийн хэрэгслүүд	-	-	4,701,529	4,701,529
Хөрөнгө оруулалтын санд байршуулсан	-	1,542,919	-	1,542,919
Нийт дүн	32,874,921	1,542,919	4,701,529	39,119,369

Компани санхүүгийн хөрөнгөөс 2023 онд нийт 7,181,342 мянган төгрөг (2022: 15,133,918 мянган төгрөг)-ийн орлого олсон болно (Тодруулга 7).

Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бүртгэгдэх хөрөнгө оруулалтын дахин үнэлгээнээс Компани 2023 онд 237,115 мянган төгрөг (2022: 869,154 мянган төгрөг)-ийн гарз хүлээн зөвшөөрсөн.

2023 оны 12 сарын 31-ний байдлаарх санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хадгаламжийн үлдэгдэл нь ихэнхдээ М Банк ХХК, Нөмөр Кредит ББСБ ХХК, Инвескор ББСБ ХХК, Неткапитал Финанс Корпораци ББСБ ХХК, Омни Капитал ББСБ ХХК, Транс Капитал ББСБ ХХК болон Ард Кредит ББСБ ХХК-д байршуулсан богино хугацаат хадгаламжаас бүрдэнэ.

2023 оны 12 сарын 31-ний байдлаарх бусад өрийн хэрэгслүүдэд оруулсан хөрөнгө оруулалт нь ихэнхдээ Хөх Монгол Говь Транс ХХК, Соно Финтек ХХК, Неткапитал Финанс Корпораци ББСБ ХХК, Омни Капитал ББСБ ХХК, Баясах Хульж ХХК, Боса Импекс ХХК, Мөнхийн Тун ХХК болон Жем Тейд ХХК зэрэг компаниудын гаргасан богино хугацаат бондуудад оруулсан хөрөнгө оруулалтаас бүрдэнэ.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Хөрөнгө оруулалтын санд байршуулсан санхүүгийн хөрөнгө нь 2023 оны 12 сарын 31-ний байдлаар Мандал Фьючур Гроут ХОС ХХК болон Мандал Праявит Эквити ХОС ХХК-д байршуулсан хөрөнгө оруулалтаас бүрдэнэ.

Өмчийн хэрэгслүүдэд оруулсан хөрөнгө оруулалт нь 2023 оны 12 сарын 31-ний байдлаар АПУ ХК, Түмэн Шувуу ХК, Мон Ложистикс ХК болон Мандал Лайф ХХК зэрэг компаниудын хувьцаанд оруулсан хөрөнгө оруулалт болно.

Компани нь хорогдуулсан өртгөөр тайлагнагдсан санхүүгийн хөрөнгийн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлыг СТОУС 9-ийн дагуу хялбаршуулсан аргаар тооцоолдог. Түүхэн мэдээлэл, тайлангийн өдрөөрх зах зээлийн мэдээлэл, хүүгийн төлбөрийг хожимдуулсан түүх байхгүй болон ирээдүйн мөнгөн урсгалд сөргөөр нөлөөлөх хүчин зүйлс ажиглагдаагүйгээс шалтгаалж Компани 2023 онд хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал хүлээн зөвшөөрөөгүй болно.

14. Даатгалын гэрээний хөрөнгө ба өр төлбөр

2023 оны 12 сарын 31 (Мянган төгрөгөөр)	Богино хугацаат	Урт хугацаат	Нийт
Даатгалын гэрээний хөрөнгө	4,733,085	-	4,733,085
Даатгалын гэрээний өр төлбөр	(20,531,548)	-	(20,531,548)
Давхар даатгалын гэрээний хөрөнгө	1,196,720	-	1,196,720
Давхар даатгалын гэрээний өр төлбөр	(1,368,849)	-	(1,368,849)
	<u>(15,970,592)</u>	<u>-</u>	<u>(15,970,592)</u>

2022 оны 12 сарын 31 (Мянган төгрөгөөр)	Богино хугацаат	Урт хугацаат	Нийт
Даатгалын гэрээний хөрөнгө	4,251,695	-	4,251,695
Даатгалын гэрээний өр төлбөр	(15,412,026)	-	(15,412,026)
Давхар даатгалын гэрээний хөрөнгө	5,786,124	-	5,786,124
Давхар даатгалын гэрээний өр төлбөр	(6,077,740)	-	(6,077,740)
	<u>(11,451,947)</u>	<u>-</u>	<u>(11,451,947)</u>

Давхар даатгалын гэрээний хөрөнгө ба өр төлбөр

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
Давхар даатгалын гэрээний хөрөнгө	1,368,849	6,077,740
Давхар даатгалын гэрээний өр төлбөр	(1,196,720)	(5,786,124)
Давхар даатгалын гэрээний цэвэр хөрөнгийн дүн	<u>172,129</u>	<u>291,616</u>

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

15. Авлага

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
Байгууллагаас авах	534,236	56,569
Ажиллагсдаас авах	151,077	26,112
Бусад	5,372	27,642
Нийт дүн	690,685	110,323

Дансны авлагууд нь хүүгүй ба төлбөрийн нөхцлийг тохиолдол тус бүр дээр харилцан адилгүйгээр баталдаг.

Компанийн удирдлага дансны нийт авлагыг 2023 оны дотор бүрэн төлөгдөх боломжтой гэж үзэж байна.

16. Урьдчилж төлсөн төлбөр, тооцоо ба бусад хөрөнгө

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
Урьдчилж төлсөн зардал	406,614	776,707
Бусад татварын авлага	250	20,841
Нийт дүн	406,864	797,548

Урьдчилж төлсөн зардал нь Компанийн ирэх 12 сарын үйл ажиллагааны хэрэгцээнд зориулж төлсөн урьдчилгаа төлбөрүүд болно.

17. Бараа материал

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
Хангамжийн материал	41,772	112,771
Бусад материал	-	127
Нийт дүн	41,772	112,898

Хангамжийн материалд Компанийн оффисийн хэрэгцээний бичиг хэрэг, цэвэрлэгээний болон бусад хангамжийн материалууд хамаарна.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

18. Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн өөрчлөлт, хөдөлгөөн дараах байдалтай байна. Компани нь үндсэн хөрөнгөө өртгийн загвар ашиглан бүртгэсэн, хөрөнгийн дүн, элэгдүүлэх хугацаа, арга нь өмнө хийгдсэн тооцоолол ба үндсэн хөрөнгөнд агуулагдаж буй ирээдүйн эдийн засгийн өгөөжийн хүлээгдэж буй хэрэглээний хэв загварт нийцэж байгаа гэдгийг баталгаажуулах зорилгоор хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн аргыг санхүүгийн жилийн эцэс бүрд хянаж үздэг.

2023 оны 12 сарын 31-ээрх (Мянган төгрөгөөр)	Барилга	Компьютер, дагалдах хэрэгсэл	Тавилга, эд хогшил	Тээврийн хэрэгсэл	Нийт
<i>Өртөг</i>					
2023 оны 1 сарын 1-ээрх	25,000	937,584	609,484	1,078,800	2,650,868
Нэмэгдсэн	–	19,030	17,056	206,057	242,143
Хасагдсан	–	(48,575)	(87,836)	(187,500)	(323,911)
Данснаас хассан	–	–	–	–	–
2023 оны 12 сарын 31-ээрх	25,000	908,039	538,704	1,097,357	2,569,100
<i>Хуримтдагдсан элэгдэл</i>					
2023 оны 1 сарын 1-ээрх	917	642,109	239,994	228,851	1,111,871
Нэмэгдсэн (Тод 10.1)	1,002	230,158	53,219	221,741	506,120
Хасагдсан	–	(47,593)	(53,080)	(103,213)	(203,886)
Данснаас хассан	–	–	–	–	–
2023 оны 12 сарын 31-ээрх	1,919	824,677	240,133	347,379	1,414,105
<i>Дансны цэвэр дүн</i>					
2023 оны 12 сарын 31-ээрх	23,081	83,365	298,571	749,978	1,154,995
<hr/>					
2022 оны 12 сарын 31-ээрх (Мянган төгрөгөөр)	Барилга	Компьютер, дагалдах хэрэгсэл	Тавилга, эд хогшил	Тээврийн хэрэгсэл	Нийт
<i>Өртөг</i>					
2022 оны 1 сарын 1-ээрх	25,000	714,106	503,315	595,000	1,837,421
Нэмэгдсэн	–	302,923	130,130	753,800	1,186,853
Хасагдсан	–	(79,445)	(23,961)	(270,000)	(373,406)
Данснаас хассан	–	–	–	–	–
2022 оны 12 сарын 31-ээрх	25,000	937,584	609,484	1,078,800	2,650,868
<i>Хуримтдагдсан элэгдэл</i>					
2022 оны 1 сарын 1-ээрх	–	499,064	206,730	145,216	851,010
Нэмэгдсэн (Тод 10.1)	917	210,335	52,118	164,630	428,000
Хасагдсан	–	(67,290)	(18,854)	(80,995)	(167,139)
Данснаас хассан	–	–	–	–	–
2022 оны 12 сарын 31-ээрх	917	642,109	239,994	228,851	1,111,871
<i>Дансны цэвэр дүн</i>					
2022 оны 12 сарын 31-ээрх	24,083	295,475	369,490	849,949	1,538,997

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

19. Түрээс

19.1 Ашиглах эрхтэй хөрөнгө

Байгуулгын ашиглах эрхтэй хөрөнгийн дансны үнэ болон тайлант хугацаан дахь дансны хөдөлгөөнийг дараах хүснэгтэд харуулав:

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
<i>Өртөг</i>		
1 сарын 1 -ээрх	1,649,905	701,297
Нэмэгдсэн	401,682	1,071,298
Данснаас хассан	(8,218)	(122,690)
Түрээсийн хугацааны өөрчлөлт	-	-
12 сарын 31-ээрх	2,043,369	1,649,905
<i>Хуримтлагдсан элэгдэл</i>		
1 сарын 1-ээрх	710,729	362,299
Тайлант жилд нэмж байгуулсан – Тодруулга 10.1 & 19.3	327,336	413,999
Данснаас хассан	-	(65,569)
Түрээсийн хугацааны өөрчлөлт	-	-
12 сарын 31-ээрх	1,038,065	710,729
<i>Цэвэр дансны дүн</i>		
12 сарын 31-ээрх	1,005,304	939,176

19.2 Түрээсийн өр төлбөр

Компанийн түрээсийн өглөгийн дансны үнэ, тухайн жилийн хөдөлгөөнийг дараах хүснэгтэд харуурав:

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
1 сарын 1 – ээрх	930,389	394,419
Нэмэгдсэн	147,219	867,539
Дуусгавар болсон	-	-
Түрээсийн хугацааны өөрчлөлт	362,419	119,051
Хуримтдагдсан хүү	119,729	157,240
Түрээсийн төлбөр төлөлт	(618,317)	(607,860)
12 сарын 31 – ээрх	941,439	930,389

19.3 Ашиг, алдагдлын тайлан дахь нөлөөлөл

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Элэгдлийн зардал – Тодруулга 10.1 & 19.1	327,336	413,999
Түрээсийн өр төлбөрийн хүүний зардал	119,729	157,240
Нийт дүн	447,065	571,239

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

19.4 Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны зарцуулалт – Ашиглах эрхтэй хөрөнгө

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
<i>Мөнгөн бус гүйлгээ</i>		
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн нэмэгдэл	(301,706)	(996,716)
<i>Мөнгөн гүйлгээ</i>		
Түрээсийн сайжруулалтын нэмэгдэл	(99,976)	(74,583)
Нийт дүн	<u>(401,682)</u>	<u>(1,071,298)</u>

20. Биет бус хөрөнгө

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
<i>Өртөг</i>		
1 сарын 1-ээрх	660,008	660,008
Нэмэгдсэн	83,600	–
Данснаас хассан	–	–
12 сарын 31-ээрх	<u>743,608</u>	<u>660,008</u>
<i>Хуримтлагдсан хорогдол</i>		
1 сарын 1-ээрх	495,835	398,036
Нэмэгдсэн – Тодруулга 10	74,329	97,799
Данснаас хассан	–	–
12 сарын 31-ээрх	<u>570,164</u>	<u>495,835</u>
<i>Дансны цэвэр дүн</i>		
12 сарын 31-ээрх	<u>173,445</u>	<u>164,174</u>

21. Дансны болон бусад өр төлбөр

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
Хүлээн авсан урьдчилгаа	442,694	756,530
Цалингийн өр төлбөр	201,441	1,441
Бусад өр төлбөр	305,913	392,974
Бусад татварын өр төлбөр (орлогын татварын өглөг ороогүй)	157,150	160,562
Нийт дүн	<u>1,107,198</u>	<u>1,311,507</u>

Дансны болон бусад өр төлбөр нь хүүгүй ба дараагийн 12 сарын дотор бүрэн төлөгдөх хүлээлттэй байна.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

22. Хувьцаат капитал

2023 оны 12 сарын 31-ний тайлант хугацаагаарх хувь нийлүүлсэн хөрөнгө 6,243,016 мянган төгрөгийн дүнтэй байсан ба нэгж хувьцаа нь 10 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 624,301,600 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдсэн. Компани нь Улсын бүртгэлийн ерөнхий газарт Улсын бүртгэлийн (регистрийн дугаар) № 54,73,489 дугаараар бүртгэлтэй.

	Хувьцааны тоо		Хувьцаат капиталын дансны үнэ (мянган төгрөгөөр)	
	2023	2022	2023	2022
12 сарын 31-ээрх	624,301,600	624,301,600	6,243,016	6,243,016

23. Ердийн даатгалын нөөц сангууд

Ердийн даатгалын нөөц сангуудыг дараах байдлаар харуулав:

	2023 оны 12 дугаар сарын 31 (мянган төгрөгөөр)			2022 оны 12 дугаар сарын 31 (мянган төгрөгөөр)		
	Даатгалын нөөц сан	Давхар даатгагчид ногдох	Цэвэр дүн	Даатгалын нөөц сан	Давхар даатгагчид ногдох	Цэвэр дүн
Орлогод тооцоогүй хураамжийн нөөц сан	51,372,705	(36,412,735)	14,959,970	29,576,311	(19,471,751)	10,104,560
Учирсан боловч мэдээгүй хохирлын нөөц сан (УБМХНС)	1,723,192	(344,263)	1,378,929	1,883,811	(253,252)	1,630,559
Мэдсэн боловч төлөөгүй хохирлын нөөц сан (МБТХНС)	2,000,554	(115,259)	1,885,295	1,587,105	(26,306)	1,560,799
Учирч болзошгүй хохирлын нөөц сан	2,132,875	-	2,132,875	1,868,158	-	1,868,158
Нөхөн төлбөрийн өр төлбөр	110,625	-	110,625	62,647	-	62,647
Цуцлалт	63,854	-	63,854	185,303	-	185,303
	57,403,805	(36,872,257)	20,531,548	35,163,335	(19,751,309)	15,412,026

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Нөөц сангуудын өөрчлөлтийг дараах байдлаар харуулав:

	Даатгалын нөөц сан (мянган төгрөгөөр)			Давхар даатгагчид ногдох (мянган төгрөгөөр)		
	2023 оны 1 сарын 1	Нөөц сангийн өөрчлөлт	2023 оны 12 сарын 31	2023 оны 1 сарын 1	Нөөц сангийн өөрчлөлт	2023 оны 12 сарын 31
Орлогод тооцоогүй хураамжийн нөөц сан	29,576,311	21,796,394	51,372,705	(19,471,750)	(16,940,986)	(36,412,736)
Учирсан боловч мэдээгүй хохирлын нөөц сан (УБМХНС)	1,883,811	(160,619)	1,723,192	(253,252)	(91,011)	(344,263)
Мэдсэн боловч төлөөгүй хохирлын нөөц сан (МБТХНС)	1,587,105	413,449	2,000,554	(26,306)	(88,953)	(115,259)
Учирч болзошгүй хохирлын нөөц сан	1,868,158	264,717	2,132,875	-	-	-
Нөхөн төлбөрийн өр төлбөр	62,647	47,978	110,625	-	-	-
Цуцлалт	185,302	(121,447)	63,855	-	-	-
	35,163,334	22,240,472	57,403,806	(19,751,308)	(17,120,950)	(36,872,258)

	Даатгалын нөөц сан (мянган төгрөгөөр)			Давхар даатгагчид ногдох (мянган төгрөгөөр)		
	2022 оны 1 сарын 1	Нөөц сангийн өөрчлөлт	2022 оны 1 сарын 1	Нөөц сангийн өөрчлөлт	2022 оны 1 сарын 1	Нөөц сангийн өөрчлөлт
Орлогод тооцоогүй хураамжийн нөөц сан	17,797,291	11,779,020	29,576,311	(9,043,414)	(10,428,337)	(19,471,751)
Учирсан боловч мэдээгүй хохирлын нөөц сан (УБМХНС)	2,062,732	(178,921)	1,883,811	(217,110)	(36,142)	(253,252)
Мэдсэн боловч төлөөгүй хохирлын нөөц сан (МБТХНС)	2,370,017	(782,912)	1,587,105	(93,144)	66,838	(26,306)
Учирч болзошгүй хохирлын нөөц сан	1,353,611	514,547	1,868,158	-	-	-
Нөхөн төлбөрийн өр төлбөр	40,367	22,280	62,647	-	-	-
Цуцлалт	92,563	92,739	185,302	-	-	-
	23,716,581	11,446,753	35,163,334	(9,353,668)	(10,397,641)	(19,751,309)

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Орлогод тооцоогүй хураамжийн нөөц санг дараах байдлаар харуулав:

	2023 оны 12 дугаар сарын 31 (мянган төгрөгөөр)		2022 оны 12 дугаар сарын 31 (мянган төгрөгөөр)			
	Даатгалын нөөц сан	Давхар даатгагчид ногдох	Даатгалын нөөц сан	Давхар даатгагчид ногдох		
1 сарын 1-ээрх	29,576,311	(19,471,751)	10,104,560	17,797,291	(9,043,414)	8,753,877
Тайлант хугацаанд бүртгэгдсэн хураамж	107,613,183	78,456,209	186,069,392	67,778,226	45,816,257	113,594,483
Тайлант хугацаанд орлогод тооцсон хураамж	(85,816,789)	(95,397,193)	(181,213,982)	(55,999,206)	(56,244,594)	(112,243,800)
12 сарын 31-ээрх	51,372,705	(36,412,735)	14,959,970	29,576,311	(19,471,751)	10,104,560

24. Холбоотой талын ажил гүйлгээ

Тайлант жилийн холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээг дараах байдлаар харуулав:

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
Үйл ажиллагааны орлого:		
Голомт Файнэншил Групп ХХК*	12,226	701,592
Мандал Ассет Менежмент ХХК**	15,049	12,019
Голомт Банк ХК**	433,877	3,750,482
Голомт Капитал ҮЦК**	27,581	21,215
Мандал Лайф ХХК**	10,373	22,836
Мандал Капитал Маркетс ҮЦК	9,884	89,343
Тэнгэр Даатгал ХХК**	2,750	-
Нийт дүн	511,740	4,597,487
Үйл ажиллагааны зардал:		
Голомт Файнэншил Групп ХХК*	9,116	-
Мандал Ассет Менежмент ХХК**	210,360	-
Голомт Банк ХК**	3,088,933	-
Голомт Капитал ҮЦК**	13,118	-
Мандал Лайф ХХК**	22,837	117,732
Мандал Капитал Маркетс ҮЦК	97,366	-
Ганзориг Бизнес Скүүл**	101,275	-
Нийт дүн	3,543,005	117,732

Хувьцаа эзэмшигч компани (*)

Нийтлэг хяналтад байдаг бусад холбоотой тал (**)

Тайлант хугацаан дахь захирлууд болон бусад гол удирдах ажилтнуудын цалин дараах байдалтай байсан:

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
Тайлант жилийн цалин, урамшуулал	647,167	396,234

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

25. Дахин тайлагнал

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого болон тодруулгын дагуу 2022 оны 12 сарын 31-ний зарим дүнгүүдийг 2023 оны 12 сарын 31-ний дүнгүүдтэй уялдуулан дахин ангилж, залруулж тайлагнасан болно.

(Мянган төгрөгөөр)	Өмнөх жилийн тайлагнал 2022.12.31	Дахин ангилал *	Залруулга **	Залруулга ***	Дахин тайлагнасан 2022.12.31
Хорогдуулсан өртөгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө	32,629,159	-	245,762	-	32,874,921
Урьдчилж төлсөн төлбөр, тооцоо ба бусад хөрөнгө	1,106,800	-	(284,252)	(25,000)	797,548
Даатгалын гэрээний хөрөнгө	4,330,011	-	(78,316)	-	4,251,695
Даатгалын гэрээний нөөц сан	16,668,316	(1,256,290)	-	-	15,412,026
Бараа материал	204,498	-	(91,600)	-	112,898
Үндсэн хөрөнгө	1,514,914	-	-	24,083	1,538,997
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	277,662	-	-	661,514	939,176
Тусгай нөөц сан	-	1,256,290	-	-	1,256,290
Түрээсийн өр төлбөр	235,355	-	-	695,034	930,389
Дансны болон бусад өр төлбөр	1,246,293	-	65,214	-	1,311,507
Хорогдуулсан өртөгөөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгийн хүүний орлого	4,269,194	-	245,762	-	4,514,956
Бусад үйл ажиллагааны зардал	9,716,140	-	519,382	29,914	10,265,436
Санхүүгийн бусад зардал	51,449	-	-	4,523	55,972

* Тусгай нөөц сангийн дахин ангилал

Санхүүгийн Зохицуулах Хороо ("СЗХ")-ны 2016 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдрийн 70-р тогтоолын дагуу Компани ирээдүйд үүсч болохуйц их хэмжээний нөхөн төлбөрт зориулан 1,256,290 мянган төгрөгийн тусгай нөөц санг байгуулсан болно. Тусгай нөөц сан нь даатгалын нөөц сангаар ангилагдсан ба 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс хойш өөрчлөлтгүй байна.

Тайлант хугацааны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, тодруулгад уялдуулан Компанийн удирдлага тусгай нөөц санг 2022 оны жилийн эцэст даатгалын нөөц сангаас эздийн өмч рүү дахин ангилсан.

** Тасалбар болголттой холбоотой залруулга

Компани үйл ажиллагааны орлого зардал хүлээн зөвшөөрсөн.

*** Эргэлтийн бус хөрөнгийн залруулга

Тайлант хугацааны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, тодруулгад уялдуулан Компани барилга болон ашиглах эрхтэй хөрөнгийн 2022 оны үлдэгдэлд залруулга хийсэн болно.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

26. Эрсдлийн удирдлагын бодлого

26.1 Удирдлагын бодлого

Компанийн санхүүгийн эрсдэлийн удирдлагын бодлого нь Компанийн зээл, хүү болон валютын ханш, хөрвөх чадварын эрсдэлүүдийг удирдаж эдгээр эрсдэлийн Компанийн үр дүнд сөргөөр нөлөөлөх боломжит нолоог багасгахын зэрэгцээ Компанийн хөгжлийг дэмжих санхүүгийн хүрэлцэхүйц баялагтай байх явдлыг баталгаажуулахыг зорьдог.

Компани нь Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл болон түүний дэргэдэх хороод болон удирдлагын хорооноос батлагдсан эрсдэлийн удирдлагын бодлоготой. Энэ бодлого нь Компанийн бүтэц болон төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс эхлээд удирдлагын хороо ба ахлах албан тушаалтнуудын үүрэг болон томилолтыг баримтжуулснаар дэмжигддэг болно.

26.2 Капиталын удирдлага

Компанийн хөрөнгийн удирдлагын үндсэн зорилго нь тасралтгүй үйл ажиллагааг явуулах чадварыг ханган ажиллах, бизнесийн цаашдын үйл ажиллагааг дэмжихийн тулд өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хадгалах болон хувьцаа эзэмшигчдийн Хөрөнгийн үнэ цэнийг нэмэгдүүлэхэд оршдог.

Компани нь капитал болон өөрийн хөрөнгийг санхүүгийн байдлын тайланд толилуулсны дагуу удирддаг ба Монголын Санхүүгийн Зохицуулах Хороо (СЗХ)-ноос тогтоосон өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хангах үүднээс Компанийн капиталыг тодорхой түвшинд хадгалж ажилладаг.

Компани өөрийн хөрөнгийн бүтцийг удирдаж, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон үйл ажиллагааных нь эрсдэлийн шинж чанарт орсон өөрчлөлтүүдийг харгалзан капиталын бүтцэд залруулга хийдэг байна. Компани капиталынхаа бүтцээ хадгалах эсвэл тохируулахын тулд хувьцаа эзэмшигчдэд төлөх ногдол ашгийн хэмжээг тохируулах, тэдний хөрөнгийг нь эргүүлэн төлөх эсвэл шинээр энгийн хувьцаа гаргадаг байна. 2023 оны 12 сарын 31-ний байдлаар Компанийн капиталын удирдлагын зорилт болон бодлого, үйл явцад өөрчлөлт гараагүй болно.

Компани нь капитал болон өөрийн хөрөнгийг СЗХ болон Монгол улсын даатгалын тухай хуульд заасны дагуу хөрөнгө болон өр төлбөртөө дансны үнийн тохируулга хийдэг. СЗХ-ны хөрөнгийн шаардлага нь Компанийн бизнесийн мэдээллийг зохих томьёонд оруулснаар тодорхойлогддог.

26.3 Захиргааны удирдлага

Компани нь өөрийн үйл ажиллагаагаа эрхэлж буй эрх зүйн хууль дүрэмд захирагдана. Энэхүү дүрэм нь зөвхөн зөвшөөрөл олгох болон үйл ажиллагаанд хяналт тавихаас гадна өөр нөхцөлүүдээр (жишээлбэл: төлбөрийн чадварын тооцоолол) хязгаарлалт тавьж ажилладаг нь өр төлбөрийн болон татан буугдах эрсдэлүүдийг багасгах, даатгалын компаниудыг тооцоолоогүй өр төлбөрөө тухайн үед нь төлөх чадвартай байдлыг хангах зорилготой болно.

Санхүүгийн чадал, өөрийн өмч, төлбөрийн чадварыг тайлагнахдаа СЗХ-оос баталсан дүрмийн дагуу тооцоолно. Эдгээр хөрөнгийн шалгуурууд нь байх ёстой төлбөрийн чадвар, өмч болон бизнесийн онцлогийг тусгасан зохистой үнэлэмжүүд дээр үндэслэгддэг болно.

Компанийн даатгалын бизнестээ баримталдаг капиталын удирдлагын бодлого нь СЗХ-ны тогтоол дээр үндэслэн заавал байлгах ёстой болон бусад нэмэлтээр шаардлагатай хөрөнгийг эзэмших явдал юм. 2022 оны тайлант жилийн туршид Компани эдгээр бүх шаардлагуудыг хангаж ажилласан.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

27. Даатгалын болон санхүүгийн эрсдэл

27.1 Даатгалын эрсдэл

Даатгалын эрсдэл гэж аль нэг даатгалын гэрээ хийгдсэнтэй холбоотойгоор урган гарч болох тухайн даатгуулсан уйл явдал болон нөхцөл байдлыг ойлгох ба үүнээс болж тодорхой бус хэмжээний алдагдал хүлээн зөвшөөрөх боломжтой эрсдэлийг хэлнэ. Даатгалын гэрээний үндсэн мөн чанар нь тухайн эрсдэл тохиолдлын шинжтэй тул урьдчилан таамаглах боломжгүй юм.

Компанид даатгалын гэрээнүүдийн улмаас тулгарч буй гол эрсдэл нь төлөгдсөн нөхөн төлбөр болон цаг хугацааны хувьд тооцоолсноос зөрөх явдал юм. Энэ эрсдэл нь нөхөн төлбөрийн давтамж, ноцтой байдал, төлсөн төлбөр ба урт хугацаат нөхөн төлбөрийн нэмэлт хөгжлөөс хамааралтай байдаг. Тиймээс, Компанийн зорилго нь эдгээр өр төлбөрүүдийг барагдуулах хангалттай санг байлгах юм.

Хөрөнгийн болон хариуцлагын даатгалтай холбоотойгоор урган гарч болох болзошгүй томоохон нөхөн төлбөрүүд нь Компанийн мөнгөн гүйлгээ болон үр дүнгийн үзүүлэлтүүдэд бодитой нөлөө үзүүлж чадахуйц гол хүчин зүйл юм. Түүнчлэн Компанийн бизнесийн үйл ажиллагаа нь зөвхөн Монголд төвлөрдөг. Энэ нь Компанийн даатгалын багц дахь эрсдэлүүд нь газар зүйн хувьд нэг байршилд төвлөрсөн байгааг харуулж байна. Үүнээс үндэслэн өнгөрсөн дэх адил төстэй эрсдэлүүдээс үүссэн нөхцөл байдал болон түүхэн алдагдлын давтамж дээр суурилсан даатгалын эрсдэлийн төвлөрлийг зохицуулах оновчтой болоод зохистой давхар даатгалын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх зорилгоор Компани нь давхар даатгалын хамгаалалтын менежментийн бодлогыг сонгон авч ажиллаж байна.

Компанийн давхар даатгалын хамгаалалтын менежментийн бодлогын зорилгод хувьцаа эзэмшигчдийн өмчийг хамгаалах, Компанийн даатгалын үйл ажиллагааны үр дүнгээс үүсэж болох тогтворгүй байдлыг намжаах, Компанид өрсөлдөхүйц давуу тал бий болгох, тогтвортой болоод олон талт давхар даатгалын баталгааг санал болгох болон урт хугацааны стратегийн түншлэлийг гол давхар даатгагчидтай бэхжүүлэн хөгжүүлэх зэрэг зүйлс багтдаг. Тайлант хугацааны эцэс бүрд удирдлага давхар даатгагчдад төлбөрийн чадварын үнэлгээ хийж давхар даатгалын худалдан авалтын стратегийг шинэчлэн боловсруулдаг ба үүгээрээ давхар даатгалын хөрөнгө дэх үнэ цэнийн бууралтыг тогтоох боломжтой. Даатгалын нөөц сангийн дэлгэрэнгүйг Тодруулга 23-ыг харна уу.

27.1.1 Ердийн даатгалын гэрээнүүд

Компани дараах төрлүүдийн ердийн даатгалын гэрээг олгодог болно, үүнд: гэнэтийн осол эмчилгээний, Хөрөнгийн, тээврийн хэрэгслийн, ачааны, барилга угсралтын, хариуцлагын болон санхүүгийн даатгал орно. Ердийн даатгалууд нь ихэнхдээ 12 сарын хугацаанд эрсдэлийг даатгадаг.

Эдгээр даатгалын гэрээнүүдийн хамгийн том эрсдэлүүд нь эд хөрөнгийн хохирол, санхүүгийн алдагдал, үхэл гэх мэт урьдчилан таамаглах боломжгүй эрсдэлүүд ордог.

Дээрх эрсдэлүүдийг нь даатгалын гэрээний их хэмжээний багцыг хэт төвлөрүүлэхгүй байх замаар багасгадаг. Эргэцүүлэл болон сонгон шалгаруулалтаар эрсдэлийн ялгаатай байдлыг сайжруулж, андеррайтерийн стратегийг хэрэгжүүлдэг нь эрсдэлийн төрлүүд болон даатгуулагчийн авч буй өгөөжийн түвшний хувьд эрсдэлийг төрөлжүүлсэн байх явдлыг хангахад чиглэгдсэн ба энэ нь салбаруудын төрөлжүүлэлт, хэт төвлөрөлгүй байх бодлогоор хангагддаг. Цаашлаад, шинэ болон одоогоор хянагдаж байгаа бүх нөхөн төлбөрийн нэхэмжлэлийг үнэлэх, нэхэмжлэлийн хяналтыг тогтмол хянаж, залилан мэхлэх боломжтой нэхэмжлэлийг байнга нягтлан шалгах нь Компанийн эрсдэлд өртөх эрсдэлийг багасгах бодлого, журамд орсон байдаг. Компани цаашдаа бизнесийг сөргөөр хүргэж болох ирээдүйд гарах урьдчилан таамаглах боломжгүй эрсдэлийг бууруулахын тулд нөхөн төлбөрийн нэхэмжлэлийг түргэн шуурхай шийдвэрлэх бодлого хэрэгжүүлдэг.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Дараах хүснэгтэд даатгалын нөөц сангуудыг даатгалын хэлбэрийн хувьд шинжлэв:

Даатгалын гэрээний төрөл	2023 оны 12 дугаар сарын 31 (мянган төгрөгөөр)			2022 оны 12 дугаар сарын 31 (мянган төгрөгөөр)		
	Даатгалын нөөц сан	Давхар даатгагчид ногдох	Даатгалын гэрээний төрөл	Даатгалын нөөц сан	Давхар даатгагчид ногдох	Даатгалын гэрээний төрөл
Эмчилгээ	1,474,470	(598,077)	876,393	261,195	(165,296)	95,899
Гэнэтийн осол	4,522,000	(593,363)	3,928,637	4,491,660	(593,370)	3,898,290
Хөрөнгө	20,022,314	(17,448,467)	2,573,847	13,561,448	(12,274,087)	1,287,361
Тээврийн хэрэгсэл	11,699,769	(1,578,935)	10,120,834	7,223,553	(746,403)	6,477,150
Ачаа	964,666	(502,702)	461,964	620,243	(397,417)	222,826
Барилга угсралт	14,384,951	(14,367,702)	17,249	161,855	(138,960)	22,895
Мал, амьтад	23,346	-	23,346	10,877	-	10,877
Агаарын ачаа	38,602	(38,602)	-	2,557,712	(2,557,712)	-
Жолоочийн хариуцлага	1,367,417	-	1,367,417	2,377,389	-	2,377,389
Хариуцлагын	2,610,034	(1,725,096)	884,938	1,961,781	(1,380,411)	581,370
Санхүүгийн	(52,363)	153,658	101,295	713,042	(524,172)	188,870
Агаарын тээвэр	172,971	(172,971)	-	973,481	(973,481)	-
Зээл	1,149	-	1,149	1,149	-	1,149
	57,229,326	(36,872,257)	20,357,069	34,915,385	(19,751,309)	15,164,076
Даатгалын хураамжийн цуцлалт	63,855	-	63,855	185,302	-	185,302
Нөхөн төлбөрийн өр төлбөр	110,624	-	110,624	62,648	-	62,648
Нийт дүн	57,403,805	(36,872,257)	20,531,548	35,163,335	(19,751,309)	15,412,026

27.1.2 Гол төсөөллүүд

Өр төлбөрийн тооцооллын үндсийг бүрдүүлж буй гол төсөөллүүд нь Компанийн ирээдүйн нөхөн төлбөрүүд нь өмнөх жилүүдтэйгээ ижил хэлбэрээр үүсэхэд тулгуурлана. Үүнд, дундаж нөхөн төлбөр, түүнтэй холбогдон гарах зардал, нөхөн төлбөртэй холбоотой инфляцын нөлөө болон тохиолдлын жилд гарсан нөхөн төлбөрийн тоо хэмжээ ордог.

Нэмэлтээр тоон бус үнэлэмжүүд аль өмнөх жилийн хандлага нь ирээдүйд хамааралгүйг дүгнэнэ, жишээлбэл: зөвхөн нэг удаагийн тохиолдлууд, олон нийтийн нөхөн төлбөрийг харах хандлага, эдийн засгийн байдал гэх мэт зах зээлийн хүчин зүйлүүдээс гадна дотоод хүчин зүйлүүд болох бүтээгдэхүүний төрлүүд, журмын нөхцөлүүд ба нөхөн төлбөрийн үйл ажиллагаанууд орно. Энэхүү үнэлэмж нь гаднаас ирж буй нөлөөлөл болох шүүхийн шийдвэр болон засгийн газраас гаргасан хууль нь хэрхэн тооцоололд өөрчлөлт оруулахыг мөн шалгана.

Гол төсөөллүүд нь өөр байхад хүүгийн түвшин, төлбөр тооцооны саатал болон гадаад валютын ханшийн зөрүү нөлөөлнө. Тооцооллын явцад тодорхойгүй байдлын улмаас эцсийн алдагдлын харьцаанаас өөр хувьсагчийн мэдрэмжийг итгэл үнэмшилтэйгээр тоон байдлаар илэрхийлэх боломжгүй байсан.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

27.1.3 Мэдрэмж

Гол төсөөллүүдээс бусад бүх төсөөллүүд нь тогтмол гэж үзвэл, гол төсөөлөлд гарах боломжтой өөрчлөлтүүд нь нийт болон цэвэр өр төлбөр, татварын өмнөх ашиг болон өөрийн хөрөнгөнд хэрхэн нөлөөлөхийг дараах хүснэгт үзүүлнэ. Төсөөллүүдийн хоорондын уялдаа нь эцсийн нөхөн төлбөрийн өглөгийг тооцоолоход томоохон нөлөөлөл үзүүлэх боловч, төсөөллийн өөрчлөлтийн нөлөөллийг үзүүлэхийн тулд, тус бүрд нь өөрчлөх шаардлагатай. Эдгээр төсөөллүүдийн өөрчлөлт нь шугаман бусаар өөрчлөгдөж байгаа болно. Төсөөллүүдийн мэдрэмж нь эдийн засгийн өнөөгийн үзүүлэлтүүд, ихэвчлэн опцион болон баталгааны уламжлалт өртөг болон цаг хугацааны үнэ цэнийн өөрчлөлтийн нөлөөллөөс хамаарна.

Мэдрэмжийн дүн шинжилгээг хийхэд давхар даатгалд ногдох бүх нөхөн төлбөрүүд нь буцаан олгогдохоор төсөөлөгдсөн. Ялангуяа нөхөн төлбөрийн нөөц сангууд 10% -аар өссөн гэж тооцвол гэрээгээр тохиролцсон давхар даатгагчид ногдох нөхөн төлбөр ч мөн адил хувиар өссөн дүнгээр нэмэгдэн буцаан олгогдохоор төсөөлөгдсөн болно.

2023	Дундаж төлбөрийн зардлын өөрчлөлт (%)	Нийт нөөц сангийн өсөлт / (бууралт) (мян.төг)	Цэвэр нөөц сангийн өсөлт / (бууралт) (мян.төг)	Татварын өмнөх ашгийн өсөлт / (бууралт) (мян.төг)	*Эздийн өсөлт / (бууралт) (мян.төг)
	+10%	603,110	557,158	(557,158)	(501,442)
Мэдрэмж	-10%	(603,110)	(557,158)	557,158	501,442

2022	Дундаж төлбөрийн зардлын өөрчлөлт (%)	Нийт нөөц сангийн өсөлт / (бууралт) (мян.төг)	Цэвэр нөөц сангийн өсөлт / (бууралт) (мян.төг)	Татварын өмнөх ашгийн өсөлт / (бууралт) (мян.төг)	*Эздийн өсөлт / (бууралт) (мян.төг)
	+10%	558,702	530,747	(530,747)	(477,672)
Мэдрэмж	-10%	(558,702)	(530,747)	530,747	477,672

*Өөрийн хөрөнгөнд үзүүлэх нөлөөг харуулахдаа татварын нөлөөллийг оролцуулан тооцсон.

27.2 Санхүүгийн эрсдэлүүд

Компанийн гол санхүүгийн хэрэгслүүд нь үйл ажиллагааны авлага, урьдчилж гарсан зардал, мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө, богино хугацаат хадгаламж, давхар даатгагчид өгөх өглөг болон бусад өглөгөөс бүрдэнэ. Компанийн эдгээр санхүүгийн хэрэгслүүдээс үүсэж буй гол эрсдэлүүд нь төлбөрийн чадварын, хүүгийн түвшний, хөрвөх чадварын болон гадаад валютын эрсдэл юм. Компанийн удирдлагын эрсдэлүүдэд тавьдаг хяналтууд болон баталсан бодлогуудыг дараах байдлаар нэгтгэн үзүүлэв.

27.2.1 Төлбөрийн чадварын эрсдэл

Төлбөрийн чадварын эрсдэл гэдэг нь нэг тал санхүүгийн хэрэгсэлд хамаатай үүрэг хариуцлагаа нөгөө талд шилжүүлж чадахгүй болсноос болж нөгөө тал санхүүгийн алдагдал хүлээх эрсдэл юм. Компани голдуу банкин дахь мөнгө, хугацаат хадгаламж, даатгуулагчдаас авах даатгалын хураамжийн авлагууд болон давхар даатгагчдаас авах авлагуудаас төлбөрийн чадварын эрсдэлд өртөх боломжтой. Компани нь төлөөлөн удирдах зөвлөл болон удирдлагын зүгээс зах зээл дээр эзлэх байр суурь болон төлбөрийн чадвар сайн гэж үнэлэгдсэн банкнуудад мөнгөн хөрөнгөө байршуулдаг. Үүнтэй адил Компани нь зөвхөн удирдлагаар үнэлэгдсэн хангалттай төлбөрийн чадвар болон нэр хүндтэй давхар даатгалын компаниудтай хамтарч ажилладаг.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

27.2.2 Хөрвөх чадварын эрсдэл

Хөрвөх чадварын эрсдэл гэдэг нь Компани өөрийн санхүүгийн өр төлбөрийг барагдуулах үүргээ биелүүлэхэд хүндрэлтэй болох эрсдэл юм. Компани нь хэвийн болон онцгой нөхцөлд их хэмжээний алдагдалд орохгүйгээр, Компанийн нэр хүндэд хохирол учруулах эрсдэлийг бий болгохгүйгээр өр төлбөрөө гэрээний хугацаанд төлж барагдуулахад хүрэлцэхүйц хөрвөх чадварыг байнга барьж байх ёстой гэдэг зарчмаар хөрвөх чадварыг удирдан зохицуулдаг.

Компанийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл нь хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагыг хариуцдаг ба Компанийн богино, дунд ба урт хугацааны санхүүжилт болон хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагын шаардлагад нийцсэн хөрвөх чадварын бүтцийг бий болгох үүрэгтэй.

Компани санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн төлөгдөх хугацаа, банкнаас зээл авах чадавх, зээлийн ашиглагдаагүй үлдэгдэл, мөнгөн урсгалын таамаглал болон гүйцэтгэлд үндэслэн хөрвөх чадварын эрсдэлийг удирддаг. Хүснэгтэн дэх мэдээлэл нь Компанийн төлбөр төлөх шаардлагатай хамгийн эхний хугацаанд үндэслэсэн хорогдуулаагүй мөнгөн гүйлгээг харуулж байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31	1 сараас доош мян.төг	1 сараас 3 сар хүртэлх мян.төг	3 сараас 1 жил хүртэлх мян.төг	1 жилээс дээш мян.төг	Нийт мян.төг
Санхүүгийн хөрөнгө					
Дансны болон бусад авлага	399,596	1,830,991	2,482,190	-	4,712,777
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	14,172,386	-	-	-	14,172,386
Хугацаат хадгаламж	-	-	13,746,138	-	13,746,138
Бусад хөрөнгө оруулалт	350,198	4,914,829	23,643,704	-	28,908,731
	14,922,180	6,745,820	39,872,032	-	61,540,032
Санхүүгийн өр төлбөр					
Дансны болон бусад өр төлбөр	201,989	1,011,078	2,867,793	-	4,080,860
	201,989	1,011,078	2,867,793	-	4,080,860
Санхүүгийн цэвэр хөрөнгө / (өр төлбөр)	14,720,191	5,734,742	37,004,239	-	57,459,172

27.2.3 Зах зээлийн эрсдэл

Зах зээлийн эрсдэл гэдэг нь зах зээлийн үнийн өөрчлөлтийн улмаас санхүүгийн хэрэгслүүдийн үнэ цэнэ эсвэл ирээдүйн мөнгөн урсгал хэлбэлзэх эрсдэлийг хэлнэ. Зах зээлийн эрсдэл нь гурван төрлийн эрсдэлээс бүрдэнэ: гадаад валютын эрсдэл, хүүгийн түвшний эрсдэл болон зах зээлийн үнийн эрсдэл.

а. Гадаад валютын эрсдэл

Гадаад валютын эрсдэл гэдэг нь санхүүгийн хэрэгслийн үнэ цэнэ гадаад валютын ханшийн сөрөг өөрчлөлтийн улмаас хэлбэлзэх эрсдэл юм. Компанийн гадаад валютын эрсдэл нь ихэвчлэн гадаадын давхар даатгалын компаниудаас хүлээн авсан мөнгө болон төлсөн төлбөрүүдээс учирдаг.

Мөн Компанийн гадаад валютын эрсдэл нь гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн (ихэвчлэн ам.доллар) банкин дахь мөнгөн хадгаламж болон бусад өглөгүүдээс үүсдэг.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Даатгалын хураамжийн орлогын гүйлгээнүүд нь үйл ажиллагааны мөнгөн нэгж (төгрөг)-р хийгддэг учраас даатгалын үйл ажиллагаанаас үүдэн гарах гадаад валютын эрсдэлийн нөлөө бага юм. Компанид гадаад валютын эрсдэлийг зохицуулах албан ёсны бодлого болон журам байдаггүй.

Өөр бусад бүх хувьсагчид тогтмол байхаар тооцвол, тайлант жилийн эцсээрх гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтөөс Компанийн үйл ажиллагааны мөнгөн нэгжид үзүүлэх нөлөөлөл ашиг, алдагдал болон өөрийн хөрөнгөнд хэрхэн нөлөөлөх талаар дараах хүснэгтэд үзүүлсэн.

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
+ 5% (2022: + 5%) – ам.доллар	111,095	270,380
- 5% (2022: - 5%) – ам.доллар	(111,095)	(270,380)
+ 5% (2022: + 5%) – фунт стерлинг	2	2
- 5% (2022: - 5%) – фунт стерлинг	(2)	(2)
+ 5% (2022: + 5%) – юань	12	1,982
- 5% (2022: - 5%) – юань	(12)	(1,982)
+ 5% (2022: + 5%) – рубль	12	391
- 5% (2022: - 5%) – рубль	(12)	(391)

b. Хүүний түвшний эрсдэл

Хүүгийн түвшний эрсдэл нь зах зээлийн хүүгийн түвшний өөрчлөлт санхүүгийн хэрэгслийн ирээдүйн мөнгөн урсгал эсвэл санхүүгийн байдлын тайлан дахь бодит үнэ цэнэд нөлөөлж болох эрсдэл юм.

Компанид хүүгийн түвшний эрсдэлийг зохицуулах албан ёсны бодлого болон журам байдаггүй учир нь гэвэл Компанийн удирдлага нь ихэнх хүү бодогддог хөрөнгүүд (банкин дахь хугацаат хадгаламжууд) нь тогтмол хүүтэй байдгийг харгалзан энэ эрсдэлээс Компанийн үйл ажиллагаанд үзүүлэх нөлөө материаллаг бус гэж үздэг. 2023 оны 12 сарын 31 -ны байдлаар Компанид хүү бодогддог өр төлбөрүүд байхгүй байна.

c. Зах зээлийн үнийн эрсдэл

Үнийн эрсдэл нь санхүүгийн хэрэгсэл, даатгалын гэрээний хөрөнгө ба/эсвэл өр төлбөрийн ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний бодит үнэ цэнэ нь зах зээлийн үнийн өөрчлөлтөөс (хүүгийн болон гадаад валютын ханшийн эрсдэл бусад) өөрчлөгдөх эрсдэл юм. Тухайн санхүүгийн хэрэгсэл, гэрээнд хамаарах хүчин зүйлс, эсвэл зах зээл дээр арилжаалагддаг ижил төстэй бүх гэрээ, санхүүгийн хэрэгсэлд нөлөөлж буй хүчин зүйлсээс үүдэлтэй.

Компанийн үнийн эрсдэл нь зах зээлийн үнийн өөрчлөлтийн үр дүнд үнэ цэнэ нь өөрчлөгдөх санхүүгийн хөрөнгө, санхүүгийн өр төлбөрөөс үүддэг. Компани нь оролцоотой гэрээ байгуулдаггүй тул үнийн эрсдэл үүсэх даатгалын эсвэл давхар даатгалын гэрээ байхгүй.

Компанид томоохон үнийн эрсдэл байхгүй.

27.2.4 Үйл ажиллагааны эрсдэл

Үйл ажиллагааны эрсдэл гэдэг нь системийн доголдол, хувь хүний санамсаргүй болон санаатай үйлдэл болон бусад гадаад хүчин зүйлүүдийн улмаас Компани алдагдалд орж болох эрсдэл юм. Хяналт ажиллахгүй байх үед үйл ажиллагааны эрсдэл нь нэр хүнд унах, хуулийн болон зохицуулалтын асуудалд орох, улмаар санхүүгийн алдагдалд ороход ч хүргэж болно.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД – 2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

Компани хэдийгээр үйл ажиллагааны эрсдэлийг бүрэн арилгах бололцоогүй ч хяналт, мониторинг сайжруулах замаар энэ төрлийн эрсдэлийг удирдаж болно. Хяналтад ажил үүргийн хуваарь, системд нэвтрэх, батлах, тулган баталгаажуулах журмууд, боловсон хүчний боловсрол, тасралтгүй сургалт, үнэлгээний үйл явцууд багтана. Мөн дотоод аудиторын ажлыг ашиглах явдал орно.

28. Болзошгүй өр төлбөр

Хэвийн бизнесийн үйл ажиллагааны явцад Компани нь хууль, эрх зүйн асуудлууд, гомдол нэхэмжлэлд өртөж болно. Ийм хууль, эрх зүйн асуудал, гомдол нэхэмжлэл байгаа бол түүнээс гарах үүрэг хариуцлага нь Компанийн ирээдүйн үйл ажиллагааны үр дүн болон санхүүгийн байдалд их хэмжээний сөрөг үр дагаварыг бий болгохгүй гэж Компанийн удирдлага итгэж байна.

29. Санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ

Санхүүгийн хэрэгсэл нь санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөрөөс бүрдэнэ. Санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ нь албадан татан буулгахаас бусад тохиолдолд урт хугацааны хэлцэл хийхдээ мэдлэгтэй, хүсэл эрмэлзэлтэй талуудын хооронд энэхүү хэрэгслийг ашиглах юм. Зах зээлийн үнийг ашиглах боломжгүй тохиолдолд тохирох шударга үнэ цэнийг тухайн хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн чанар, хугацаатай харгалзан хөнгөлөлттэй үнээр тооцно.

Удирдлагаас гүйцэтгэсэн бодит үнэ цэнийн үнэлгээнд үндэслэн, санхүүгийн байдлын тайлангийн тэдгээр санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн тооцоолсон бодит үнэ цэнэ нь санхүүгийн байдлын тайлан дахь дансны үнэтэй ойролцоо байна.

30. Тайлант хугацааны дараах үйл явдлууд

Тайлант хугацааны дараах санхүүгийн тайланг батлах өдөр хүртэл санхүүгийн тайланд нөлөөлөхүйц өөр үйл явдал болоогүй болно.

31. Англи хэл дээрх орчуулга

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Англи хэл дээр мөн бэлтгэсэн болно. Монгол, Англи хэл дээрх хувиудын хооронд утга, агуулгын зөрүү гарах тохиолдолд Англи хувийг дагана.

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХХК

ХАВСРАЛТ 1

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ЖИЛИЙН
АШИГ, АЛДАГДАЛ БА БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ МАЯГТЫН ДАГУУХ ТОЛИЛУУЛГА

(Мянган төгрөгөөр)	2023	2022
Даатгалын хураамжийн нийт орлого	109,868,114	69,687,367
Даатгалын хураамжийн буцаалт	(2,254,931)	(1,909,141)
Давхар даатгалын хураамжийн зардал	(78,456,209)	(45,816,257)
Даатгалын хураамжийн цэвэр орлого	29,156,974	21,961,969
Орлогод тооцоогүй хураамжийн нөөцийн өөрчлөлт	(21,796,394)	(11,779,020)
Хойшлогдсон давхар даатгалын хураамжийн өөрчлөлт	16,940,986	10,428,336
Орлогод тооцсон хураамж	24,301,566	20,611,285
Нийт нөхөн төлбөрийн зардал	(14,784,616)	(11,062,367)
Давхар даатгагчийн хариуцсан нөхөн төлбөр	2,817,439	1,260,840
Буруутай этгээдийн хариуцсан нөхөн төлбөр	263,865	125,455
Нөхөн төлбөрийн цэвэр зардал	(11,703,312)	(9,676,072)
Нөхөн төлбөрийн нөөц сангийн өөрчлөлт	(252,829)	961,833
Нөхөн төлбөрийн нөөц сангийн давхар даатгагчид ногдох	179,963	(30,696)
Учирч болзошгүй хохирлын нөөц сангийн өөрчлөлт	(264,717)	(514,547)
Зардалд тооцсон нөхөн төлбөр	(12,040,895)	(9,259,482)
Даатгалын гэрээний зардал	(3,241,941)	(2,564,169)
Давхар даатгалын шимтгэлийн орлого	661,772	451,173
Хөрөнгө оруулалтын олз, гарз	7,177,205	5,139,405
Даатгалын үйл ажиллагааны ашиг / (алдагдал)	16,857,707	14,378,212
Хүү, Эрхийн шимтгэлийн орлого	-	-
Бусад орлого	468,159	48,794
Ерөнхий ба удирдлагын зардал	(9,909,669)	(9,081,637)
Борлуулалт, маркетингийн зардал	(694,787)	(1,189,286)
Санхүүгийн зардал	(120,671)	(55,972)
Бусад зардал	-	-
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз / (гарз)	82,836	9,652
Биет болон биет бус хөрөнгө данснаас хассаны олз / (гарз)	114,768	60,867
Бусад ашиг / (алдагдал)	(10,059,364)	(10,207,582)
Татвар төлөхийн өмнөх ашиг(алдагдал)	6,798,343	4,170,630
Орлогын албан татварын зардал	(708,275)	(394,280)
Тайлант жилийн цэвэр ашиг	6,090,068	3,776,350
Бусад дэлгэрэнгүй орлого / (алдагдал)	(237,115)	(869,154)
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	5,852,953	2,907,196

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХХК

ХАВСРАЛТ 2

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨРХ САНХҮҮ БАЙДЛЫН ТАЙЛАН САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ МАЯГТЫН ДАГУУХ ТОЛИЛУУЛГА

(Мянган төгрөгөөр)	2023.12.31	2022.12.31
ХӨРӨНГӨ		
Эргэлтийн бус хөрөнгө		
Үндсэн хөрөнгө	1,154,995	1,538,997
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	1,005,304	939,176
Биет бус хөрөнгө	173,445	164,174
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	-	79,750
	<u>2,333,744</u>	<u>2,722,097</u>
Эргэлтийн хөрөнгө		
Бараа материал	41,772	112,898
Урьдчилж төлсөн төлбөр, тооцоо ба бусад хөрөнгө	406,864	797,548
Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй эргэлтийн бус хөрөнгө	600,438	319,000
Бусад санхүүгийн бус хөрөнгө	5,372	27,642
Авлага	4,022,092	8,559,264
Давхар даатгагчид ногдох даатгалын нөөц сангийн хэсэг	36,872,258	19,751,308
Даатгалын орлогын шимтгэлийн хойшлогдсон зардал	1,907,712	1,478,554
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	7,046,837	5,084,102
Хугацаат хадгаламж	29,342,566	34,035,267
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	685,313	82,683
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	14,172,386	1,037,665
	<u>95,103,610</u>	<u>71,285,931</u>
НИЙТ ХӨРӨНГӨ	<u>97,437,354</u>	<u>74,008,028</u>
ЭЗДИЙН ӨМЧ БА ӨР ТӨЛБӨР		
Эздийн өмч		
Хувьцаат капитал	6,243,016	6,243,016
Нэмж төлөгдсөн капитал	4,441,896	4,441,896
Хөрөнгө оруулалтын дахин үнэлгээний нэмэгдэлийн нөөц сан	81,022	318,137
Хуримтлагдсан ашиг	23,880,064	17,789,996
	<u>34,645,998</u>	<u>28,793,045</u>
Богино хугацаат өр төлбөр		
Даатгалын нөөц сангууд	58,485,616	36,171,676
Давхар даатгалын өр төлбөр	1,368,849	6,077,740
Дансны болон бусад өр төлбөр	1,281,677	1,559,456
Орлогын албан татварын өр төлбөр	557,734	475,722
Түрээсийн өр төлбөр	941,439	930,389
	<u>62,635,315</u>	<u>45,214,983</u>
Урт хугацаат өр төлбөр		
Хойшлогдсон татварын өр төлбөр	156,041	-
	<u>156,041</u>	<u>-</u>
Нийт өр төлбөр	<u>62,791,356</u>	<u>45,214,983</u>
НИЙТ ЭЗДИЙН ӨМЧ БА ӨР ТӨЛБӨР	<u>97,437,354</u>	<u>74,008,028</u>

МАНДАЛ ДААТГАЛ ХХК

ХАВСРАЛТ 3

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨРХ ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ МАЯГТЫН ДАГУУХ ТОЛИЛУУЛГА

(Мянган төгрөг)	Хувьцаат капитал	Нэмж төлөгдсөн капитал	Хөрөнгө оруулалтын дахин үнэлгээний нэмэгдлийн нөөц сан	Хуримтлагд- сан ашиг	Нийт
2021 оны 12 сарын 31 / 2022 оны 1 сарын 1	6,243,016	4,441,896	1,187,291	14,013,646	25,885,849
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(869,154)	3,776,350	2,907,196
Зарласан ногдол ашиг	-	-	-	-	-
2022 оны 12 сарын 31	6,243,016	4,441,896	318,137	17,789,996	28,793,045
Нийт дэлгэрэнгүй орлого	-	-	(237,115)	6,090,068	5,852,953
Зарласан ногдол ашиг	-	-	-	-	-
2023 оны 12 сарын 31	6,243,016	4,441,896	81,022	23,880,064	34,645,998